

Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΝ
ΟΡΓΑΝΟΝ
ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ — ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΥΑΓ. Ν. ΛΑΧΑΝΟΚΑΡΔΗΣ

ΟΛΑ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ
ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὀδὸς Λέκα ἀρ. 24
(Ἐναντι Στοῦς Σιμοπούλου)

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ: Ἐσωτερικοῦ ἐτησίᾳ δραχ. 12 ἑξάμην. 6
Ἐξωτερικοῦ » φρ. χρ. 20

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ 'ΑΛΗΘΕΙΑΣ., ΕΝ ΑΙΓΥΠΤῶ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Β. Ν. ΚΑΡΒΕΛΛΗΣ (ΚΑ'Ι'ΡΟΝ)
Πρὸς τὸν ἀπευθυντέον διὰ πᾶσαν ἐξ Αἰγύπτου δημοσί-
ευσιν καὶ διὰ πᾶσαν ἐν γένει ὑπόθεσιν ἀφορῶσαν τὴν
σύνταξιν ἢ τὴν διαχείρισιν τοῦ φύλλου.

ΑΘΗΝΑΙ, Κυριακὴ 4 Μαΐου 1908.

Ἡ „ΑΛΗΘΕΙΑ” ΤΗΣ ἹΕΡΑΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΑΒΕΡΩΦ

Ο ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΑΒΕΡΩΦ
ΕΝΘΑ ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΤΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΝ ΑΝΑΠΑΥΕΤΑΙ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

Η ΑΠΟΘΕΩΣΙΣ

Ἡ ἑλληνικὴ παράδοσις τοῦ ἐξυμνεῖν καὶ γροῖρειν τοὺς Ἅρωας τοὺς ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς Πατρίδος ἐργασθέντας, ἔλαβε προχθὲς νέαν ἐκδήλωσιν ἐν τῇ πρωτενοῦσῃ ταύτῃ τοῦ Πανελληνίου, ἣτις τὸ πάλαι ποτὲ τὸν πρῶτον αὐτῆς εὐεργέτην καὶ ἐργάτην τοῦ μεγαλείου τῆς, τὸν Θησέα, ἀπεθέωσεν.

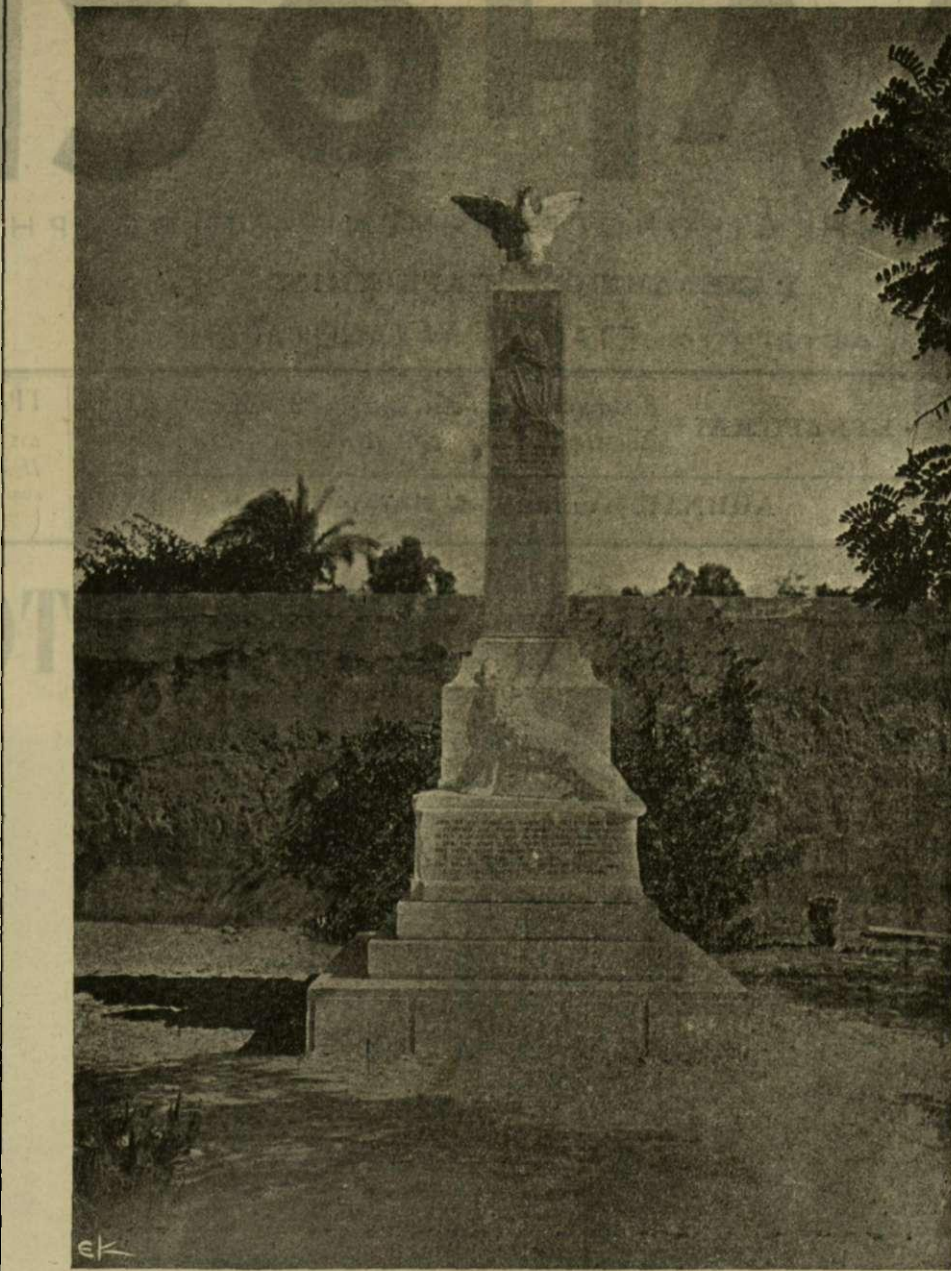
Καὶ εἶνε ὄντως σημεῖον προμηνῶν ἀκμῆν, εὐέλπι σημεῖον ὅτι ἐν ἔθνος χωρεῖ πρὸς τὰς ἀνωτέρας τύχας του διὰ δεικνύη ὅτι γνωρίζει νὰ ἀποδίδῃ τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν εἰς τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἐνεσάρκωσαν τὸ ἔθνικόν του ἰδεῶδες.

Καὶ τὴν ἰδέαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τὴν διὰ τοὺς αἰῶνας κατακτιῶσαν τὴν πολιτισμένην ἀνθρωπότητα, τῆς οὐδεναρᾶ ψυχῆς τὴν ἰδέαν καὶ τοῦ ἐναρμονίου καὶ σιδερένιου κορμινοῦ, ἐνσαρκώνει ἀναντιρρήτως τὸ ἔργον τοῦ Γεωργίου Ἀβέρωφ :

Μουσικὴ, Γυμναστικὴ εἰς κτίρια παλλεῦκου κάλλους !

Ἄλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἰσχυρὰ κρᾶσις του, ἡ δρᾶσις του, ἡ ὁποία εἶχε λάβει τελευταῖον τὴν φάσιν πεφωτισμένης εὐποιίας, τὸ γλυκύ, τὸ ἄφθιστον μειδιάμα του ἴσταντο ὡς σύμβολον τῆς γονίμου ἐν τῷ κόσμῳ δράσεως τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, τῆς ἀφθίτου νεότητός της.

Τέκνον τοῦ ἐν τῇ εὐάνδρῳ Ἡπίρω Μετσόβου, τὸ ὁποῖον τόσα προσφιλή τέκνα ἔδωκε εἰς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα, ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ — εἶναι καλὸν νὰ σημειωθῇ τοῦτο εἰς τὰς σιγμὰς τῆς ἔθνικῆς ἀποθεώσεως — πρόκειται ὡς ὑπέρτατον παράδειγμα καὶ ἐπιχείρημα ἐναντίον ἐκείνων, οἱ ὅποιοι θέλουσι νὰ διαστρέψωσι τὴν ἱστορικωτέραν τῶν ἀ-

Τὸ Ἀλεξανδρεῖα κενοτάφιον τοῦ Ἀβέρωφ, ἐνθα τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Βερναρδάκου. (Ἴδε κατωτέρω περιγραφὴν).

ληθειῶν ὅτι δηλαδὴ τυχαία χοῆσις ἄλλης διαλέκτου οὐδεμίαν ἐπίδρασιν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῶν φρονημάτων καὶ τῆς συνειδήσεως ἐνὸς λαοῦ, τὰ ὁποῖα φρονήματα καὶ συνειδήσεις ἐκληροδοτήθησαν ἀπὸ δεκάδας αἰῶνων

ἐνδόξου ἱστορίας, κοινῶν παθημάτων καὶ πόθων λαοῦ συγκινουμένου ἄλλως τε καὶ παρηγορομένου κατὰ τὰς κατανυκτικωτέρας σιγμὰς τοῦ βίου — γέννησιν, γάμον, θάνατον — διὰ τῶν γαλουχημάτων τῆς ἑλληνικῆς φωνῆς

τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις καὶ μόνη ἐφύλαξε ὡς ἱερὰ κιβωτὸς τὸν Ἑθνισμὸν κατὰ τοὺς μακροαῖωνας κλυδῶνας τῆς δουλείας

Καὶ ὁ ἔθνικὸς αὐτὸς Ἀσιτὴρ ἀνέτειλε ἐν τῇ ὑποδούλῳ Ἑλλάδι, ἔλαμψεν ἀσυνήθως ἐν τῇ λαμπροτέρῃ καὶ ἑλληνοπροπεσιτέρῃ τῶν ἐλευθέρων Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ὡσεὶ προορισμένος νὰ διανύσῃ ὀλόκληρον τὴν τροχίαν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ὀρίζοντι, μεσουρανεῖ τώρα ἐν τῇ ἀθανασία εἰς τὸ κλασικὸν τοῦτο ἔδαφος, τὸ περιέχον τόσας ἀρχαίας καὶ νεωτέρας δόξας τῆς φυλῆς.

Καὶ εἶνε περιέργον, καὶ τοῦτο προσδίδει οἴγλην ὑπεράτιον ἰδανισμοῦ εἰς τὸν πατριωτισμὸν του, ὅτι ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ, ὁ ὁποῖος τοσοῦτον ἠγάπησε καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς Ἀθήνας, τῶν ὁποίων τὰς προόδους ἠδυνήθη νὰ παρακολουθῆσῃ ἀπὸ τὰς πρώτας σιγμὰς τῆς Παλλιγενεσίας, οὐδέποτε ἐπεσκέφθη ἐν τῇ δόξῃ του τὸ ἐλεύθερον τοῦτο Κράτος, ἀποστέρξας τοὺς θορυβώδεις θριάμβους καὶ τὰς ἐξαιρετικὰς τιμὰς δέλων ἵως νὰ διατηρήσῃ μέχρι τέλους τοῦ βίου του περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, τῆς ὁποίας καὶ μόνον τὸ ὄνομα τὸν ἔκανε νὰ κλαίῃ, τὴν γλυκείαν εἰκόνα ἀφθάστον ἰδανικοῦ.

Ἀναπαύοι, Μεγάτιμε Ἄνερ, ὑπὸ τὴν γῆν τῆς Ἀιτικῆς, ὅπου ὁ Ἑλληνισμὸς ἔρχεται εἰς προσκύνημα τῆς ἀρχαίας ἐσθλείας καὶ τῶν ἡρώων καὶ Μεγαλοφυῶν τῆς ἔθνικῆς καὶ κοινωτικῆς του ἀναγεννήσεως ὅπου ἔρχεται νὰ λάβῃ ὑψηλὰς ἐμπνεύσεις ἢ Ἀνθρωπότητις ὀλόκληρος, ἡ ὁποία δὲν θέλει λησμονήσῃ, ὅτι Σὺ, διὰ τῆς μεγαλοδωρίας σου ἀναστηλώσας τὸ Στάδιον Ἡρώδου τοῦ Ἀιτικοῦ, προσέδεσάς τι εἰς τὸ κάλλος τῆς νεωτέρας ζωῆς τῶν πολιτισμένων, μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἀγῶνων τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα !

Ἡ Ἀλήθεια διερχομένη οὐρα τὴν πρὸς τὸν Γεώργιον Ἀβέρωφ, ἐθνι-

Τὸ ἐν Ἀλεξανδρεῖα Ἀβερῶφειον Γυμνάσιον.

κ ἢ ν λατρίαν, ἀφιέρωσε τὸ σημερινὸν φῶλλον δι π λ ο ὦ ν εἰς τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ πλέον ἰδεαλιστοῦ καὶ ἐθνοφελῶς πρακτικοῦ ἐν αὐτῷ, τῶν συγχρόνων ἐθνικῶν Ἐυεργετῶν.

Η «ΑΛΗΘΕΙΑ»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΒΕΡΩΦ

Ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ ἐγεννήθη ἐν Μετσόβῳ τῆς Ἠπείρου τῇ 15 Ἀυγούστου 1818 ἀπεβίωσε δὲ ἐν Ραμλῷ τῆς Ἀλεξανδρείας τῇ 15 Ἰουλίου 1899, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς βαπτιστικῆς αὐτοῦ Μαρίας Φωτιάδου, θυγατρὸς τοῦ κ. Λ. Φ. Λιμπρίτου.

Τὸ οἰκογενειακὸν αὐτοῦ ἐπώνυμον ἦν Ἀβείρος ἢ Λύγιρος. Ἀλλὰ μετετρέπη εἰς Ἀβέρωφ ὑπὸ τοῦ ἐν Ρωσίᾳ διαβιώσαντος μεγαλειτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ, οὗτινος ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα πάντα τὰ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας.

Ἐσπούδασεν ἐν Μετσόβῳ καὶ ἐν Ἰωννίνῳ, ἐπεσκέφθη ἐν ἔτει 1838 τὴν Χελίδα, ὅπου εἶχεν ἐγκατασταθῆ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀβιερινός. Τὰς Ἀθήνας ἐπεσκέφθη διερχόμενος ἐκεῖθεν τῷ 1842, πρὶν μεταβῆ εἰς Αἴγυπτον καὶ βραδύτερον τῷ 1856.

Εἰς Αἴγυπτον ἀπελθὼν ἐγκατέστη ἐν Καίρῳ, ὅπου ἐπεδόθη νεώτερος ἔτι εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ Σουδάν, φέρων ἐκεῖθεν προϊόντα τῆς χώρας ταύτης, ὡς κόμι, ἐλεφαντόδοντα, πτερά κλπ καὶ ἀποστέλλων εἰς Ἀγγλίαν, ἐκ ταύτης δὲ φέρων ὑφάσματα καὶ ἄλλα εἶδη ἐν χρήσει ἐν Σουδάν ὅπου τὰ ἀπέστειλλε.

Ἐκ τοῦ ἐμπορίου τούτου ἐκέρδιζε σπουδαίως, βάσις ὅμως αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ οἰκονομία. Πολλάκις διηγεῖτο, ὅτι χάριν οἰκονομίας κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ἐμπορίου του οὐδένα εἶχεν ὑπάλληλον ἢ βοηθὸν πλὴν Βερβερίνου ὑπηρετοῦ. Μόνος αὐτὸς ἦν καὶ λογιστὴς καὶ ἐπιστολογράφος καὶ συσκευαστὴς καὶ ἀποστολεὺς τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τελωνιστὴς καὶ φορευτὴς κλπ., διαμμένων ἐν τῷ Γραφείῳ καὶ ταῖς ἀποθήκαις αὐτοῦ μέχρι βαθείας νυκτός.

Καίτοι καλὸς τὸ εἶδος καὶ μεγαλοπρεποῦς παραστήματος, καίτοι πολλάκις εἶχεν εὐκαιρίαν γάμου ἀπέφυγεν αὐτόν.

Ἐν μέλημα εἶχε πῶς ν' ἀποκτήσῃ πλοῦτον ἰκανὸν ἵνα φανῆ ὡφέλιμος τῇ Πατρίδι. Φιλόπατρις φιλοδοξία κατεῖχε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ ἐπέδρα ἐπὶ τῶν πράξεών του.

Ἐν ἔτει 1865, ὅτε ἐξεράγη ἐν Αἰγύπτῳ ἡ φοβερωτέρα χολέρα ἐξ ὧν ἡ χώρα αὕτη εἶδεν, ὅτε ἐν Καίρῳ, πόλεις τότε μόλις 350 χιλ. κατοίκων, ἐσημειοῦντο

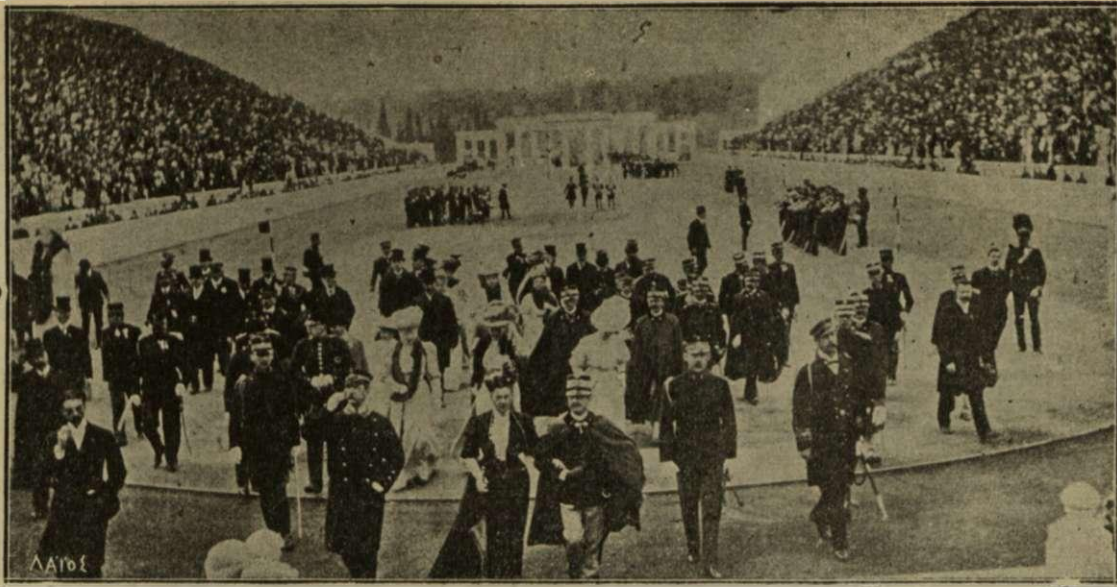
καθ' ἐκάστην 1000 μέχρι 1500 θάνατοι, ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι ἐφευγαν ἐξ Αἰγύπτου προτροπῶν, ὁ Γ. Ἀβέρωφ εἶδειε θάρρος σπάνιον, ἐξακολουθήσας τὸ ἐμπόριον τοῦ ἐν Καίρῳ, καὶ διπλασιάσας τὴν περιουσίαν του δι' ἀγορὰς βαμβακίων εἰς εὐθνοτάτας τιμὰς παρὰ τῶν κατεπτομένων βαμβακεμπόρων, οὗτινες ἐπώλουν εἰς μεγάλην ἐκπτώσιν τὸν βάμβακα αὐτῶν ἵνα πορισθῶσι χρήματα καὶ ἀπέλθωσι κατευσπευμένους.

Τῷ 1865 κατέλιπε τὸ Καίρον διαλύσας τὸ ἐκεῖ ἐμπόριόν του καὶ ἐγκατασταθεὶς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Ἡ περιουσία αὐτοῦ δὲν ὑπερέβαινε τότε τὰς 120 χιλ. λιρῶν ὡς ὑπελόγιζε μετὰ τοῦ ἐμπόσιου φίλου του κ. Λ. Φ. Λιμπρίτου, τοῦ καὶ συμβούλου αὐτοῦ καὶ εἰσηγητοῦ τῶν ἐθνικωτάτων αὐτοῦ ἔργων καθ' ἅπαντα τὸν μετέπειτα χρόνον, ἡ δρᾶσις δὲ αὐτοῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐγκατάστασός α' τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Σῶφρων ὅσον ὀλίγοι ἐν τῷ βίῳ του, ὀλιγαρχικὴ καὶ ἀπέριττος. ἀγωνοῦν τὴν χαρτοπαίξιν καὶ τὰ τυχερὰ παίγνια τοῦ χρηματιστηρίου, κατῶρθον ν' αὐξάνῃ σημαντικῶς τὴν περιουσίαν του, ἐπωφελοῦμενος τῆς ὑποτιμήσεως τῶν χρεωγράφων τῆς Αἰγύπτου, ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κεδίβου Ἰσμαήλ Πασᾶ καὶ βραδύτερον κατὰ τὴν στάσιν τοῦ Ἀραβῆ Πασᾶ, ἀγοράζων καὶ ἀποταμιεύων τοιαῦτα. Τότε ἀπέκτησε καὶ σημαντικὰς ἐκτάσεις γαιῶν εἰς μικρὰς τιμὰς, ἐπωφεληθεὶς τῆς κατόπιν ὑπερτιμήσεως αὐτῶν.

Ὁ μέγας αὐτοῦ πλοῦτος ὑπῆρξεν ἀποτελεσματικὸς ἐργασίας, αὐστηρὸς οἰκονομίας, καιροσκοποῦ δὲ κερδοσκοπίας. Οὐδεὶς θέλει εἰπεῖ ποτε περὶ τοῦ Γεωργίου Ἀβέρωφ ὅτι ὑπῆρξε τυχερῶν, διότι οὐτε ἐκέρδισεν οὐτε ἀπώλεσεν ἐκ τυχερῶν παιγνίων. Ταῦτα ἦσαν ξένα εἰς αὐτόν, διὰ τοῦτο καὶ ἡ περιουσία αὐτοῦ ἔβαινε σταθερῶς προϊοῦσα εἰς ἀκμὴν.

Τὸ Στάδιον κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας.

Η ΠΑΤΡΙΣ ΚΑΙ Ο ΑΒΕΡΩΦ

Τὴν καρδίαν τοῦ Γεωργίου Ἀβέρωφ κατεῖχε καὶ ἐπλήρου δλόκληρον ἡ Πατρίς. Τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος παρηκολούθει μακρόθεν μετ' ἄκρου ἐνδιαφέροντος καὶ μέριμναν αὐτοῦ μόνον εἶχε τὰς πολλαπλὰς ἀνάγκας αὐτῆς.

Ἐν τῇ δημοσιευμένῃ προσφωνήσει τοῦ Λ. Λιμπρίτου, ὡς ἐκτελεστοῦ τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Ἀβέρωφ, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ὄστων αὐτοῦ εἰς τὸν Ναύαρχον Μικούλην πρὸς μετακομιδὴν ἐνταῦθα, συνοψίζονται καὶ χαρακτηρίζονται ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν αἱ κυριώτεροι πρὸς τὸ Ἔθνος εὐεργεσίαι τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός. Δὲν ἐπετρέπετο βεβαίως κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκείνην στιγμὴν νὰ εἰπῆ τις πλείοτερα. Ἄς θεωρηθῶσι τὰ κατωτέρω ὡς αἱ παραλειπούμεναι εἰδήσεις.

Ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ δωρεῶν θεωρητέα ἡ ἐκδοσις μεταφράσεως ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ τῶν δύο τόμων τῆς Ἑλληνικῆς γραμματολογίας τοῦ Ὀδοφρείδου Μυλλέρου ὑπὸ τοῦ σοφοῦ γυμνασιάρχου μακαρίτου Κυπριανοῦ. Χαρακτηριστικὴ ὑπῆρξεν ἡ μετὰ τούτου ἀλληλογραφία τοῦ ἀειμνήστου Ἀβέρωφ καὶ τοῦ φίλου αὐτοῦ κ. Λιμπρίτου, ὅπως τὸν πείσωσι ν' ἀναλάβῃ τὴν σύνταξιν τοῦ Γ' τόμου τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου φιλολογικοῦ ἔργου, ὅπερ ὁ θάνατος προλαβὼν ἠμπόδισε τὸν Μύλλερν νὰ ἐκδώσῃ. Μετὰ δυσκολίας ὑπερνεκλήθη ἡ μετριοφροσύνη τοῦ Κυπριανοῦ, ἀλλὰ καὶ τούτου ὁ θάνατος ἐματαιώσεν τὸ ἔργον.

Ἄλλο ἔργον εἰς ὃ ἐδαπάνησεν ὁ Ἀβέρωφ ἦτον ὁ Γ' τόμος τοῦ περὶ Κωνσταντινουπόλεως ἔργου τοῦ ἀειμνήστου φιλολόγου Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου.

Ἡ Κρήτη

Τὸν Ἀβέρωφ ἀπησχόλησαν κατὰ τὰ ἐπόμενα δύο ἢ τρία ἔτη, δύο ἄλλης φύσεως ζητήματα, ἡ Κρητικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1866—68 καὶ τὸ κατὰ τὴν αὐτὴν

χρονικὴν περίοδον Πατριαρχικὸν ζήτημα Ἀλεξανδρείας.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ Πανελληνίου ὑπὲρ τῆς ἀγωνιζομένης Κρήτης καὶ τῆς θυσίας αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνός της. Ὁ Ἀβέρωφ ἐπρώτευεν ὡς πρὸς αὐτὰς ἀθροῦθως, πέμπων γενναῖα χρηματικὰ ποσὰ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ρενιέρη προεδρευομένην τότε Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Κρήτης. Χαρακτηριστικὸν ὅμως τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὅστις κατελάμβανε τὸν Ἀβέρωφ εἶνε τὸ ἐξῆς γεγονός. Τὴν ἡμέραν τῆς βαπτίσεως τοῦ Διαδόχου ὁ τότε Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Νικάνωρ ἐτέλεσεν ἐν τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ δοξολογίαν, μεθ' ἣν τεθεῖς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κλήρου αὐτοῦ, πάντων φερόντων τὰ ἱερά ἄμφια μετὰ φανῶν καὶ ἐξαπτερῶν παρακολουθοῦντος τοῦ λαοῦ, ἐξῆλθε τοῦ Ναοῦ.

Οὐδεὶς ἐγίνωσκεν τὴν ἐμελέτα νὰ πράξῃ καὶ ποῦ διήρτηνε τὴν μεγαλοπρεπῆ πομπήν. Διηυθύνθη εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Γ. Προξένου τῆς Ἑλλάδος, ἄνωθεν τοῦ Προξενικοῦ κατεστήματος. Ὁ τότε Γεν. Πρόξενος μακαρίτης Ζυγομαλᾶς ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ Διαδόχου καὶ τοῦ Ἔθνους. Ἄλλ' ὁ Νικάνωρ δὲν περιωρίσθη εἰς τοῦτο. Ἀνῆλθεν ἐνα ἔτι ὄροφον, ὅπου κατώκει ὁ ἀειμνήστος Ἀβέρωφ καὶ ηὐλόγησεν, αὐτὸς μετὰ τοῦ κλήρου του, πρωτοστατοῦντος εἰς τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Ἐθνικοῦ ἄλλο ἀγῶνα. Ὁ Ἀβέρωφ καταληφθεὶς ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκείνην στιγμὴν λαμβάνει ἀπὸ τῆς χειρὸς του τὸν ἐμπιστον αὐτῷ φίλον κ. Λιμπρίτην καὶ ἀποσύρονται εἰς ἰδιαιτερον δωμάτιον. Ἄθλω τῷ λέγει νὰ κάμω σήμερον καλὸν τι, εἰπέ μοι τὴν γνώμην σου.

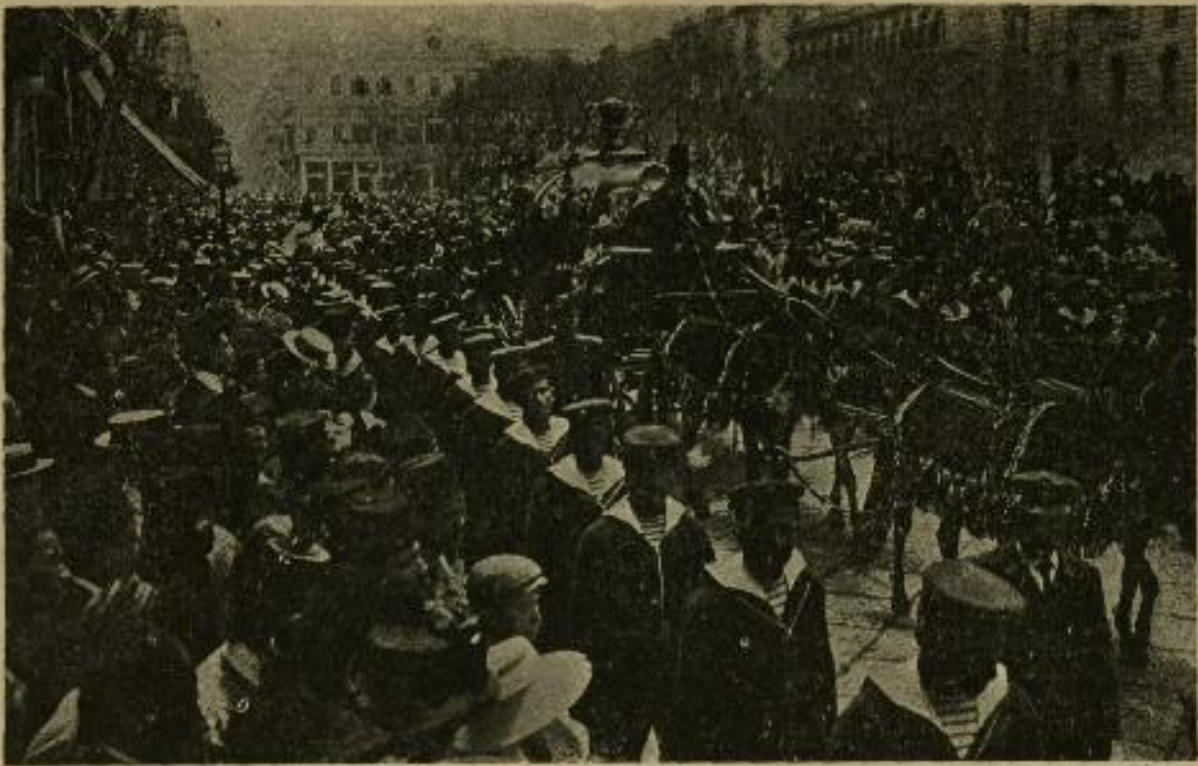
— «Ἡ Κρήτη ἔχει ἀνάγκην ἄρτου καὶ πυρὶτιδος», ἀπήντησεν αὐτῷ ὁ φίλος του. Καὶ μετ' ἐμύσσαν χεῖρα ἐκ συγκινήσεως ὑπέγραψε τηλεγράφημα πρὸς τὸν Γεώργιον Σταύρου Διοικητὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, νὰ καταβάλῃ διὰ λογαριασμὸν του εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Κρητῶν χιλίας ἀγγλικὰς λίρας. Οὐδεὶς ἠνόησε τὸν λόγον τῆς ἐπὶ πέντε λεπτά τῆς ὥρας ἀπουσίας του, ἀλλ' ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσάν του μειδιῶν καὶ ζητῶν συγγνώμην ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου, πάντες εἶδον ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἦσαν δακρυβρεκτοί.

Ὁ Θρόνος τῆς Ἀλεξανδρείας

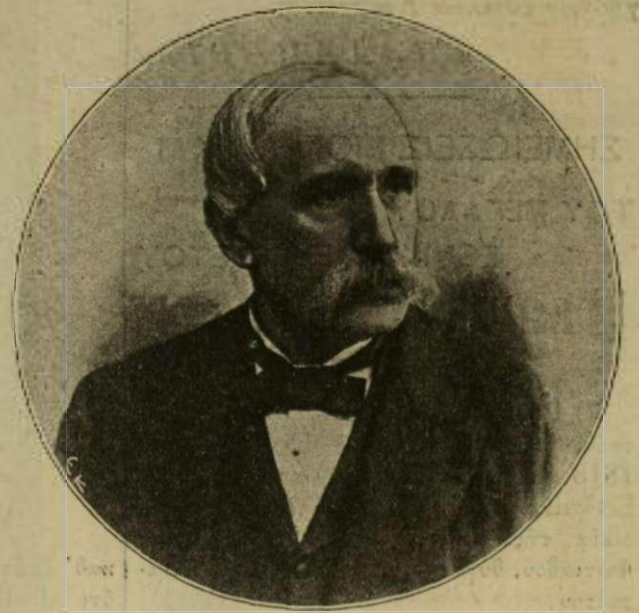
Ἄτυχῆς ὑπῆρξεν ἡ ἐκβασις τῆς ἐπανάστασεως ἐκείνης τῆς Κρήτης, ἀλλ' ἀπετέλεσε δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὸν Ἑλληνισμόν μίαν τῶν ἐνδοξοτέρων σελίδων τῆς ἱστορίας τοῦ Ἔθνους ἡμῶν. Πᾶς τις φαντάζεται πόσον ἐτρόθη καὶ ἡ καρδία τοῦ μεγάλου πατριώτου ὅτε πᾶν ἔγνος ἀπελευθερώσεως τότε τῆς Κρήτης καὶ ἐνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐξέλιπε. Τὸ δεύτερον ζήτημα ὑπερκατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον ἀπησχόλησε τὸν Ἀβέρωφ ὑπῆρξε τὸ ἐπικληθὲν Πατριαρχικόν. Περὶ τούτου ὅμως προτιμῶμεν νὰ μὴ ὁμιλήσωμεν ἐν ἐκτάσει, διότι ἔχομεν ἀπέναντι ἡμῶν τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ μερίδα τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ὁμογενῶν, καθ' ὧν πρῶστη ἐπὶ κεφαλῆς Κλήρου καὶ λαοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ὁ ἀειμνήστος Γεώργιος Ἀβέρωφ.

Τὸ Ἀβερῶφειον Παρθεναγωγεῖον Ἀλεξανδρείας.

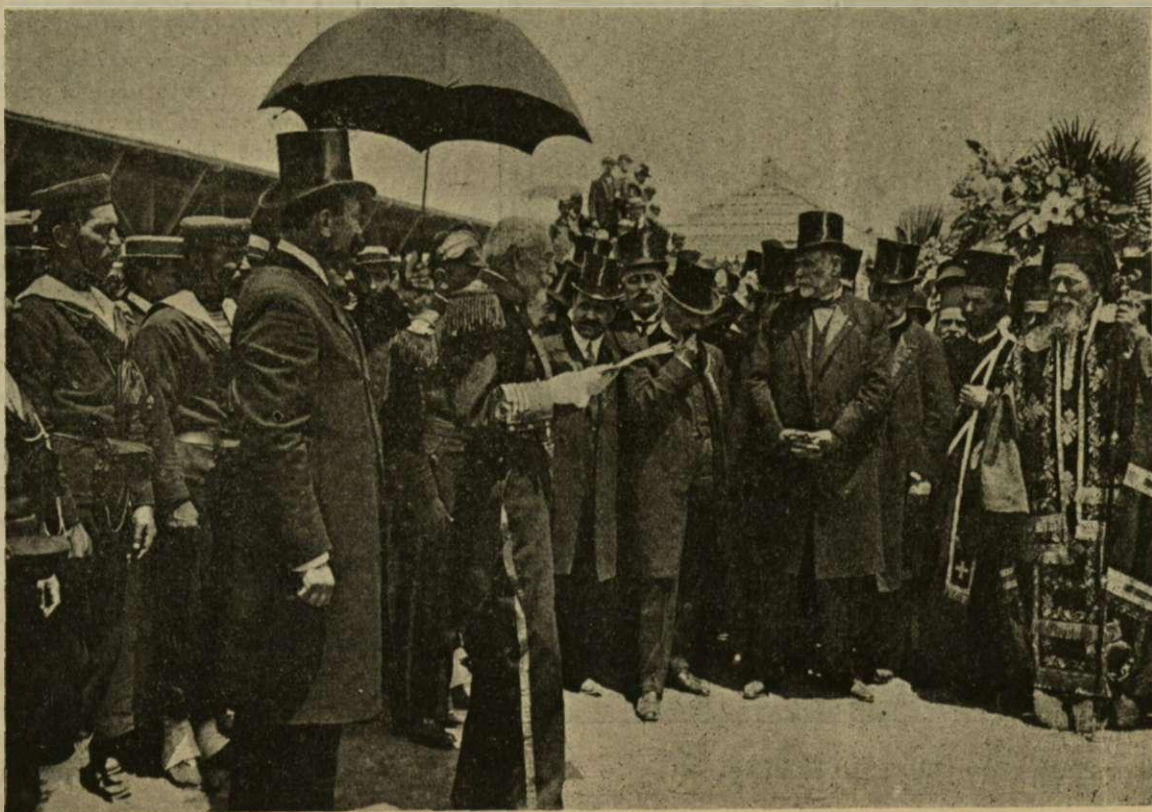
Ἡ νεκρική πομπή ἐν μέσῳ ναυτῶν τοῦ «Ν. Μιαούλη» ἐκ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ εἰς τὴν ἀποβάθρην Ἀλεξανδρείας (πρὸ τοῦ Χρηματοστηρίου).

Ὁ Μέγας Ἐθνικός Ἐυεργέτης

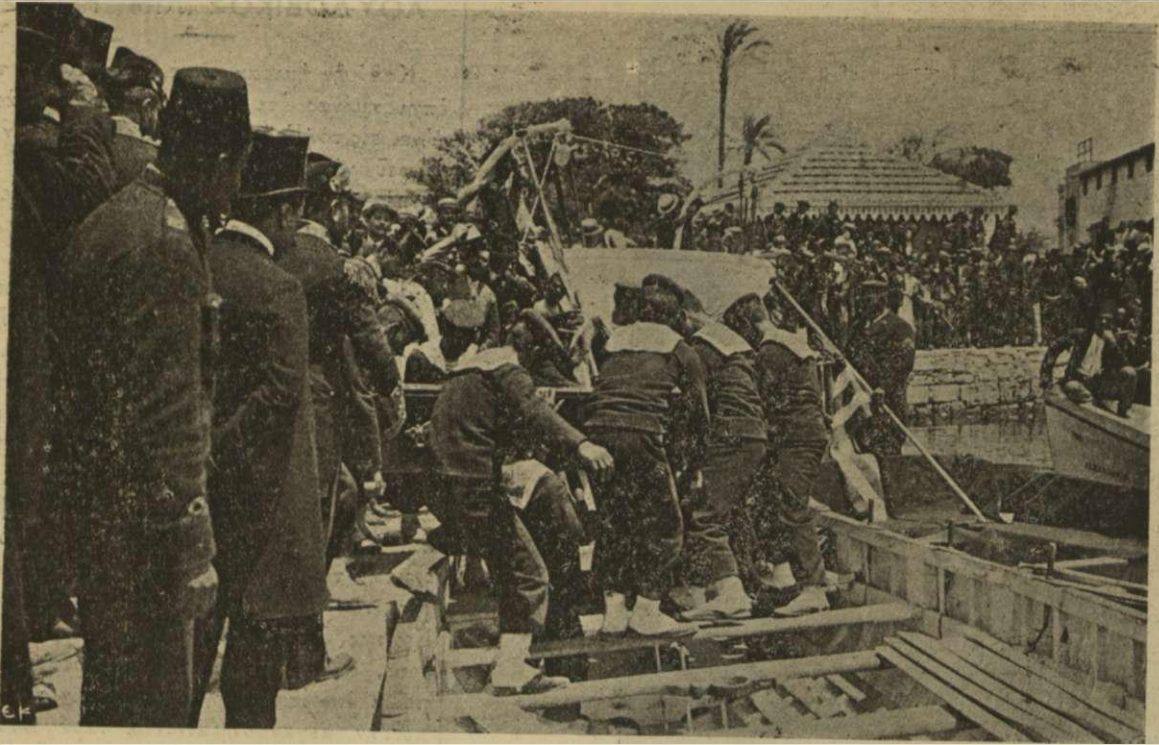

Ὁ κ. Α. Φ. Λιμπρλίτης, ἐκτελεστής τῆς Διαθήκης, προσφωνῶν τὰ ἱερὰ δοτᾶ ἐν τῇ ἀποβάθρῃ τῆν στιγμήν τῆς παραδόσεως αὐτῶν πρὸς τὸν κ. Τομπάζην, τὸν κυβερνήτην τοῦ «Ν. Μιαούλη». Δεξιὰ τοῦ κ. Λιμπρλίτου ὁ Γεν. Προξένος κ. Σκωτίδης. Ἀριστερὰ ὁ Πατριάρχης Φώτιος.

Ὁ Πλοίαρχος τοῦ «Ν. Μιαούλη» ἀντιφωνεῖ εἰς τὸν κ. Λιμπρλίτην παραλαμβάνων τὰ δοτᾶ εἰς τὴν ἀποβάθρην.

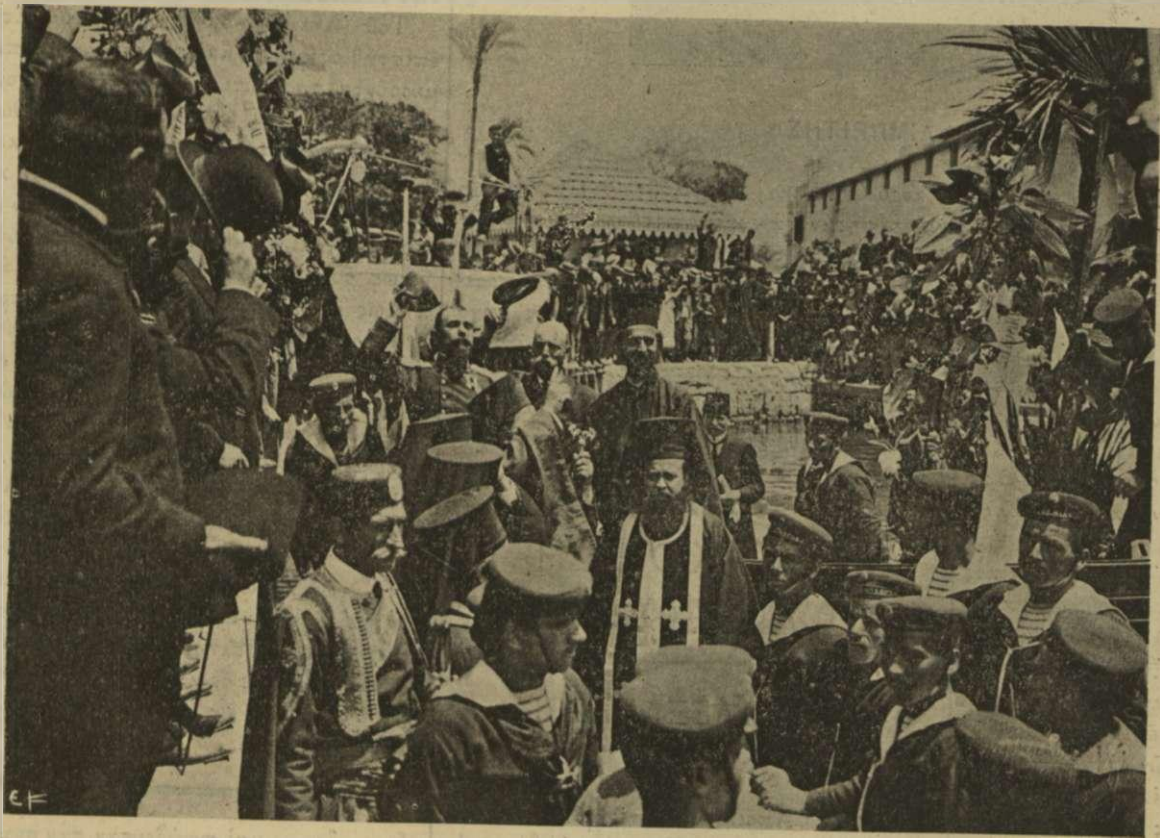
ρωφ, διεξαγαγὸν θρησκευτικῶς δεινὸν καὶ μακρὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τοῦ Νικάνορος ὡς Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου ὡς αὐτοκεφάλου καὶ ἀνεξαρτήτου. Τοῦτο μόνον σημειοῦμεν, ὅτι τὸν αἰόδιμον Νικάνορα ἐκλεγέντα κανονικῶς ὡς Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, ἐλθόντα ἐκ Ρωσσίας ὅπου εἶχε φήμην ἁγίου, καὶ ὃ ἐλάτρευεν αὐτόχρημα ἡ Αὐτοκρατορική τῆς Ρωσσίας οἰκογένεια, κατεπολέμησε μικρὸν μετὰ τὴν ἔλευσίν του μερὶς τις ὁμογενῶν, ἐκήρυξεν αὐτὸν ἀθέσμως καὶ ἀνευλαβῶς παράφρονα καὶ ἐκ συνενοήσεως μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διώρισε τότε τοποτηρητὴν του καὶ κηδεμόνα Ἀρχιμανδρίτην τινα, Εὐγένιον τὸν Ἐηροποταμινόν, ἐφωδίασεν αὐτὸν διὰ Σουλτανικοῦ φερμανίου καὶ ἀπέστειλεν εἰς Αἴγυπτον. Ἡ ἀνευλαβὴς πρὸς ἑμῶν Πατριάρχην συμπεριφορὰ τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ ἡ καταπάτησις τῶν δικαιοματίων τοῦ αὐτοκεφάλου Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου ἦσαν προφανῆ. Τὴν γενικὴν ἐξέγερσιν ὑπὲρ τοῦ Θρόνου συνεμερίσθη ὁ Ἀβέρωφ. Ὅτε δὲ ἡ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις ἐκτελοῦσα τὸ ἐκ Κων)πόλεως Σουλτανικὸν πρόσταγμα ἀπέβαλε διὰ τῆς πλείον ἀποτόμου καὶ σκιῆς βίας τὸν Πατριάρχην Νικάνορα ἀπὸ τῆς

Οι ναῦται τοῦ «Ν. Μιαούλη» παραλαμβάνοντες τὸ φέρετρον ἐπὶ τῆς ἀτμακάτου.
Ἐνῶ εἰς ναύτης ἴσταται ἔτοιμος μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Σημαίαν ἵνα περιβάλῃ τὸ φέρετρον.

Ἡ ἐπιθαλασσία πομπὴ διευθυνομένη εἰς τὸν «Ν. Μιαούλην».

Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τοῦ λειψάνου ἐπὶ τῆς ἀτμακάτου τὴν στιγμὴν τῆς ἐκκινήσεως ἐκ τῆς παραλίας, ὁ Πατριάρχης Φώτιος μετὰ τὸ «Αἰωνία του ἡ μνήμη», ἐφώνησεν ὑψάνων τὴν χεῖρα πρὸς τὸν οὐρανὸν «Ζήτω ἡ Πατρίς.»

Ἔδρας αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ εἶτα ἐν Καίρῳ ὅτε ὁ Νικάνωρ ἠναγκάσθη νὰ καταλύσῃ ἐν ἰδιωτικῇ Γαλλικῇ οἰκίᾳ, καὶ κατοπιν ἐν τῇ ἐν Ραμλίῳ ἐπαύλει τοῦ κόμητος Τζιτζινία, ἐπῆλθε σπουδαιότατον γεγονός, ἡ ἐν τῷ ναῶ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἐν Ραμλίῳ τοπικῇ Σύνοδος, ἣτις καθήρεσε τὸν ἀρχιεπίσκοπον Εὐγενίου ὡς ἐπιβάτην τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου, καὶ ἀνεστήλου τὰ ἐκ τῶν Ἱερῶν Κανόνων ἀπαράβχτα δικαιώματα τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τοῦ αὐτοκεφαλίου τοῦ Θρόνου.

Τὴν καθαιρέσιν καὶ τὸν ἀναθεματισμὸν τοῦ Εὐγενίου ὑπὸ τῆς τοπικῆς ταύτης Συνόδου ἀνεγνώρισαν μετ' οὐ πολὺ οἱ Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων καὶ Ἀντιοχείας ἡ αὐτοκέφαλος ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου, καὶ αἱ Ἱεραὶ Σύνοδοι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ρωσσίας. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπομονωθὲν οὕτω ἀπέβη ἀνίκανον νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἐκθεσμὸν ἔργον του καὶ ὁ Σουλτάνος ἀνεκάλεσε τὸ ὑπὲρ τοῦ Εὐγενίου φερμάνιον αὐτοῦ καὶ διέταξε ν' ἀποκατασταθῇ εἰς τὸν Θρόνον του ὁ Νικάνωρ μετὰ πάσης πομπῆς καὶ ἐπιδείξεως εἰς ἱκανοποίησιν αὐτοῦ καὶ τοῦ ποιμνίου του ἀπὸ τοῦ γενομένου ἀδικήματος.

Τὸν δεινότατον τοῦτον ἀγῶνα διεξήγαγεν μετ' ἀνευδότου σθένους ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ, βοηθὸν ἔχων τὸν σύμβουλον καὶ ὁμόφρονα αὐτῷ Λιμπρίτην, ὅστις ἀόκνως ἐχειρίζετο τὸν κάλαμον εἰς ἐπιστολογραφίαν καὶ ἀρθρογραφίαν ἐν ἐφημερίσιν, δι' ὧν ἐκερδήθη οὐ μόνον ἡτῶν ἐπιστῶν ἀλλὰ καὶ ἡ κοινὴ γνώμη ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ Νικάνωρος. Ἡ δὲ ὑπηρεσία αὕτη τοῦ Ἀβέρωφ πρὸς τὰ δίκαια τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου ἀποτελεῖ μίαν τῶν σπουδαιωτέρων

σελίδων τοῦ βίου αὐτοῦ.

Μνημεῖα ἐν Ἀθήναις

Ἐπὶ τῆς πρωτανείας τοῦ μακαρίτου Θ. Ὀρφανίδου ἀπεφάσισεν ὁ Ἀβέρωφ τὴν ἀνέγερσιν τῶν ἀνδριάντων Ρήγγου Φερραίου καὶ Γρηγορίου τοῦ Πατριάρχου ἐνθὲν καὶ ἐνθὲν τῶν προφυλίων τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Τὴν περὶ τούτου ἐπιστολὴν τοῦ

Ἡ λέμβος ἡ φέρουσα τοὺς ἐπισήμους ἐκκινεῖ διὰ τὸν «Ν. Μιαούλην».

Ἀβέρωφ ἀνέγνωσε κατὰ τὴν λογοδοσίαν αὐτοῦ ὁ Πρύτανης καὶ συμπεριέλαβεν ἐν τῇ ἐκθέσει του. Ἀκράτητος ὑπῆρξεν ὁ ἐνθουσιασμὸς ὃν διήγειρεν αὕτη, ὅπως ἡ κατὰ τὰ ἀποκλυπτῆρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Γρηγορίου ποιητικωτάτη προσφώνησις τοῦ ἀειμνήστου Βαλαωρίτου.

Ἐπῆλθεν βραδύτερον ἡ συμπλήρωσις

τοῦ κτιρίου τοῦ Πολυτεχνείου, δι' ἣν ἐδῆκ-πάνησε πλέον τοῦ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου φραγκῶν ἀπαιτήσας μόνον νὰ ὀνομασθῇ Μετσόβειον, εἰς ἀναμνησιν τῶν τριῶν Μετσοβιτῶν, οἵτινες ἐδαπάνησαν πρὸς τούτο, τῶν ἀειμνήστων Στουρνάρα καὶ Τσοίτσα καὶ αὐτοῦ.

Δὲν παρεκτείνωμεν τὴν ἀπκρίθησιν τῶν

ἄλλων μεγάλων ἔργων τοῦ Ἀβέρωφ, ἀκού-
μένοι εἰς ὅσα συνοπτικῶς εἶπε περὶ αὐτῶν
ὁ κ. Λιμπρίτης. Ἀλλὰ θὰ προσθέσωμεν
μόνον ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ
ὑπὲρ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληνικῆς Κοι-
νότητος.

Τί ἔπραξε διὰ τὴν Κοινότητα τῆς Ἀλεξανδρείας.

Τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς ἀνέλαβε μετὰ τὴν
ἀποχώρησιν τοῦ τέως Προέδρου αὐτῆς μα-
καρίτου Θεοδώρου Ράλλη κατὰ Νοέμβριον
τοῦ 1885, ἀνεδείχθη δὲ ὁ μέγιστος εὐερ-
γέτης αὐτῆς.

Γενόμενος Πρόεδρος τῆς Κοινότητος εὐ-
ρεν ἐπιβεβαρημένην αὐτὴν διὰ χρέους εἰ-
κοσακισχιλίων καὶ ἐπέκεινα ἀγγλικῶν λι-
ρῶν. Ἐθεώρησεν ἀναπόφευκτον τὴν ἀπό-
σβεσιν τοῦ χρέους τούτου οὐχὶ μόνον ὡς ἐ-
πικινδύνου ἐνεκα τῶν ἀπειλῶν τῶν δα-
νειστῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀποτελοῦντος προσ-
κομῆμα εἰς τὴν πρόοδον τῶν Ἀλεξανδρείᾳ
ἐθνικῶν ἰδρυμάτων, ἣν ἐσχεδίαζε κατὰ
νοῦν. Ἴνα ἐπιτύχῃ ἔπραξε νὰ κινήσῃ τὸν
ἐνθουσιασμὸν τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας καὶ
τὴν φιλοτιμίαν τῶν ὁμογενῶν αὐτὸς πρῶτος
διδούς τὸ παράδειγμα γενναίας θυσίας.

Συνενοηθεὶς λοιπὸν μετὰ τοῦ ἐν μακαρία
τῇ λήξει Πατριάρχου Σωφρονίου καὶ συγ-
καλέσας τοὺς προκρίτους τῆς παροικίας
ἐδήλωσεν αὐτοῖς ὅτι καταβάλλει αὐτὸς τὸ
ἥμισυ τοῦ χρέους τῆς Κοινότητος ὑπὸ τὸν
ῥον νὰ καταβάλλῃ ἡ παροικία δι' ἐρά-
νων τὸ ἕτερον ἥμισυ αὐτοῦ. Οὕτω καὶ ἔγινε
ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ἡ παροικία
ἀπηλλάγη τοῦ δεινοῦ αὐτῆς ἐπιόλτου.

Ἐτερον σπουδαῖον ἔργον αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ
ἀντικατάστασις τοῦ παλαιοῦ Ὀργανισμοῦ
τῆς Κοινότητος διὰ νέου προσφορωτέρου.
Τοιοῦτον συνέταξεν ὁ κ. Λιμπρίτης, ὃν
ὑποβλήθη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Κοι-
νότητος, συζητηθέντα καὶ ψηφισθέντα ὑπὸ
αὐτῆς ἀπέστειλεν διὰ τοῦ Πολιτικοῦ πρά-
κτορος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν
Κυβέρνησιν πρὸς ἔγκρισιν καὶ πρὸς ἀναγνώ-
ρισιν τῆς Κοινότητος ὑπὸ τὴν προστασίαν
τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τὸ Ἑλληνικὸν
Ἰπουργικὸν Συμβούλιον ὡς Ἀντιβασιλεία
ἀπόντος τότε τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως
περιέβαλε διὰ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἔθνους
Κανονισμὸν, τὸσον εὐεργετικὸν ἀποδόντα
ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος.

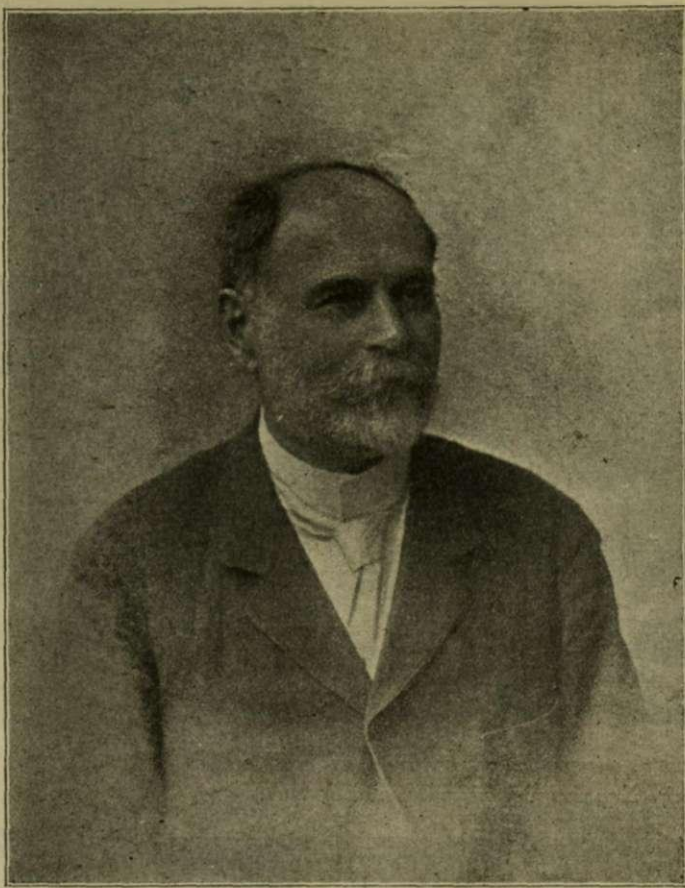
Ἡ ἀνέγερσις τοῦ Ἀβερωφείου Γυμνα-
σίου καὶ τοῦ Ἀβερωφείου Παρθεναγωγείου
δι' ἡ δαπάνησιν ἀφειδῶς ἠδράκωσεν ἐν τῇ
καρδίᾳ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνισμοῦ αἰ-
σθημα ἀνεξαλείπτου εὐγνωμοσύνης καὶ θαυ-
μασμοῦ. Διὸ καὶ ἀνήγειραν αὐτῶ ἀνδριάντα
ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης αὐλῆς τοῦ Ἀβερω-
φείου Γυμνασίου, καλλιτεχνικώτατον μαρ-
μάρινον ἔργον τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Βι-
τάλη.

Οὕτω ζῶν ὁ Ἀβέρωφ ἰδαπάνησεν ὑπὲρ
τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληνικῆς παροικίας
διὰ τὰ δημόσια κοινοτικὰ ἰδρύματα αὐ-
τῆς περὶ τὰς 50 χιλ. ἀγγλ. λιρῶν, πλὴν
ἄλλων μικροτέρων δαπανῶν.

Διὰ τὸ Μέτσοβον

Σπουδαιόταται εἰσὶν καὶ αἱ ὑπὲρ τοῦ
Μετσόβου τῆς γενετήρας αὐτοῦ γῆς, δι-
ωρεὶ ὅσας ἐποίησατο ζῶν καὶ μετὰ θάνα-
τον, πρὸς ἴδρυσιν καὶ ἀνάπτυξιν καὶ βελ-
τίωσιν σχολείων, φαρμακείων, νανῶν, ὁδῶν
κλπ.

Ἡ διαθήκη αὐτοῦ, ἣν συνέταξε τὸ
πρῶτον μετὰ τοῦ φίλου του κ. Λιμπρίτου
καὶ ἣν ἀνενέωσε κατόπιν, οἷα ἐδημοσιεύθη
μετὰ θάνατον αὐτοῦ, ὁ πέρυσι δημοσιεύ-
θησιν ὑπὸ τῶν ἐκτελεστῶν αὐτῆς ἰσολογι-
σμὸς τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ διαθήσεως τῆς
περιουσίας αὐτῆς μαρτυροῦσι περὶ τοῦ με-
γέθους καὶ τῆς ἐκτάσεως ἀλλὰ πρὸ πάντων
περὶ τοῦ σιροπίμου καὶ ἐθνωφελούς τῆς δρά-

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΛΙΜΠΡΙΤΗΣ

σεως αὐτοῦ, διὰ τοῦ πλούτου ὃν ἐντίμως
ἐκ τοῦ μηδενὸς ἰδημιούργησεν. Θὰ ἔλεγε
τις ὅτι ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἐπῆλθεν εἰς τὸ
Ταμεῖον αὐτοῦ ἵνα εὐεργετήσῃ τὴν Πα-
τριδα ἡμῶν τὸσον γενναίως.

Ἡ ἐπὶ τὸν Θεὸν πίστις αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς
Πατρίδος ἦτο ἀκλόνητος, διὸ καὶ πάντοτε
ἔλεγεν ἐν ταῖς ῥηματικαῖς αὐτοῦ «Μὴ φο-
βεῖσθε ἡ Ἑλλάς δὲν χάνεται, ἡ Ἑλλάς
ἔχει προορισμὸν ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ Ἑλλάς
εἶνε ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, τὸν παιδεύει ἀλλὰ
τὸν ἀγαπᾷ».

Ὅταν δὲ ἐπέκειτο ὁ Ἑλληνοτουρκικὸς
πόλεμος ἐκηρύσσεται κατ' αὐτοῦ ὡς ἀπο-
νενοημένου κινήματος, ἀλλ' ἐν τῷ κύκλῳ
μόνον τῶν οἰκείων αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐλαττώσῃ
τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν ὁμογενῶν, ἐνῶ τὸν
τελευταῖον Κρητικὸν ἀγῶνα ἐνθουσιωδῶς
ὑπεστήριξε. Ἦτο ἐκ τῶν ὀλίγων σωφρο-
νοῦντων τότε, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μὴ ἀπελ-
πισθέντων ἐκ τῆς ἡττης τῆς Ἑλλάδος.
«Τὸ ἔθνος μας, ἔλεγεν, ἔπαθεν ἀλλὰ
χειρότερα καὶ δὲν ἐχάθη. ἔχει προστάτην,
φρόνιμον Θεόν.»

Ἐν τῇ ἐκτελείᾳ τῶν διαφορῶν αὐτοῦ
πρὸς τὸ ἔθνος δωρεῶν ἠνέοι νὰ μὴ ἀφί-
νεται εἰς τὸν συνήθη καὶ ἐπιζήμιον δυ-
στυχῶς ρῶν τῶν ἀναδεχομένων τὰς ἐργα-
σίας ταύτας διὸ καὶ ἀπῆται νὰ ἔχει αὐτὸς
ἄμεσον ἐπίβλεψιν δι' ἀντιπροσώπων του.
Τοιοῦτους εἶχε τοὺς συνταγματάρχας Λ.
Παπάγον καὶ Θ. Λιμπρίτην καὶ τὸν ἀντι-
συνταγματάρχην Λ. Ἀμπελᾶν, οἵτινες μετ'

ἀόκνου ζήλου καὶ αὐστηρῆς τιμιότητος ἐ-
ξυπρήτησαν τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τοῦ με-
γάλου πατριώτου.

Καὶ περὶ τῆς Γεωργίας ἐν Ἑλλάδι προσ-
νόησεν ὁ μέγας Ἕλληνας, διαθέσας μέγα
χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἴδρυσιν Γεωργικῆς
Σχολῆς καὶ συντήρησιν αὐτῆς. τοιαύτη δὲ
εἶνε ἐν τῷ καταρτίζεσθαι ἐν Λαρίσσει,
ἀξιολογώτατη καὶ πολλὰ καλὰ ὑποσχο-
μένη εἰς τὴν Γεωργίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ΑΝΑΚΟΜΙΔΗ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ ΤΟΥ ΑΒΕΡΩΦ ΤΑ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Τῇ 22 Ἀπριλίου μετεκομίσθησαν τὰ
ὄστα τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Ἀβέρωφ ἐκ
τοῦ Νεκροταφείου τῆς Κοινότητος εἰς τὸν
ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἡ μετακομιδὴ
ἐγένετο ὅπως ἀνεπισήμως τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ
συνοδείᾳ τοῦ Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος
κ. Ν. Σκωτίδου, τοῦ ἐκτελεστοῦ τῆς δια-
θήκης Ἀβέρωφ κ. Λιμπρίτου (τοῦ ἐτίμου
κ. Ν. Ἰωαννίδου ἀσθενούντος) τοῦ Προέδρου
τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος κ. Μπενάκη,
τῶν ἀντιπροέδρων καὶ μελῶν τινῶν αὐτῆς.

Προηγῆθη τὸ τρισάγιον ψαλὸν ὑπὸ τοῦ
Σ, Μητροπολίτου Τριπόλεως καὶ ἐνός ἱε-

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΛΙΜΠΡΙΤΗΣ

Καθ' ἣν ἡμέραν ὅλας τὰς στήλας τῆς,
ἐπηυξημένας ἐτι ἡ «Ἀλήθεια» τὰς ἀφιε-
ρῶνει εἰς τὸν Γεώργιον Ἀβέρωφ, καθῆκόν τῆς
θεωρεῖ νὰ χαραξῇ ὀλίγας γραμμὰς διὰ
τὸν ἐπιφανέστατον Ἕλληνα, ὁ ὁποῖος ὑ-
πῆρξεν ὁ ἔμπιστος ἐκείνου φίλος καὶ πο-
λύτιμος σύμβουλος. Δὲν εἶνε μόνον ἡ ὑπέ-
ροχος καὶ βαθεῖα μόρφωσις τὸ ἀνώτερον ἐ-
κείνου ἀκτινοβολοῦν πνεῦμα, οὐδὲ τοῦ ἔθους
ἡ γοητευτικὴ γλυκύτης καὶ ἡ ἐπιβάλλουσα
κατ' ἐξοχὴν ἀπλότης, χαρίσματα, τὰ ὁ-
ποῖα διακρίνουσι καὶ ἐξαιροῦσι τὴν ἀρρε-
νωπῶς ὠραίαν φυσιογνωμίαν τοῦ κ. Λουδο-
βίκου Λιμπρίτου μετὰ τὴν ὡς γίγαντος κορ-
μαστασίαν του. Τῆς κρίσεως του τὸ βάθος
καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ διχύγεια καὶ ὁ χα-
ρακτήρ του ἐξαιροῦσι μετέχων τῆς λευκότη-
τος τῶν Λευκῶν Ὀρέων τῆς γενετήρας
Κοῆτης, ἐν αἰσθητικῇ φιλοπατρίας ἐνθουσιώ-
δους, φανταστικῆς παραφύρου, ἀρεταί, αἱ ὁ-
ποῖαι ἐνωρίτατα ἤδη ἀνέδειξαν τὸν Λιμ-
πρίτην μέγαν σημαίνοντα παράγοντα τῆς
ἐν Αἰγύπτῳ ἐθνικῆς δράσεως καὶ ζωῆς καὶ
ἔφεραν αὐτὸν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν
τῶν ἐπιλέκτων τέκνων τῆς πατρίδος.

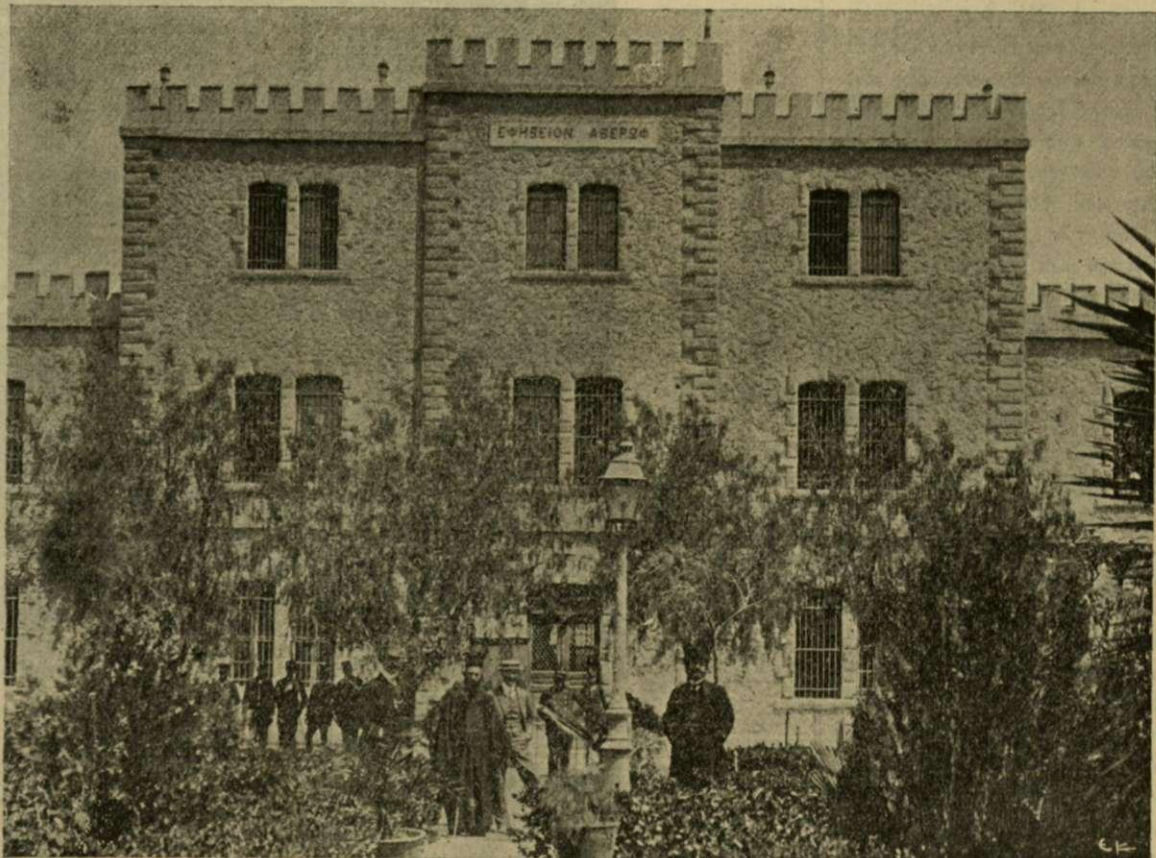
Τοῦ Ἀβέρωφ ὑπῆρξεν ὁ Λιμπρίτης ὁ
ἐπιστήθιος φίλος καὶ σύμβουλος. Τὰ πλημ-
μυσοῦντα πατριωτικὰ αἰσθήματα τοῦ με-
γάλου εὐεργέτου, οἱ εὐγενέστεροι πόθοι του
εὐμισκον παντοτε φυσικὴν διεξοδὸν καὶ ἀ-
κλόνητον στήριγμα εἰς τὴν ὀρθὴν κρίσιν
καὶ τὴν ἐμπνευσμένην εἰσήγησιν τοῦ Λιμ-
πρίτου. Καὶ τὰ ἐθνικώτατα ἔργα τοῦ Ἀ-
βέρωφ συνεδέθησαν ἀφανῶς καὶ οἰονεὶ ἀνεπι-
πῆμως μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Λιμπρίτου.

Περ' ὅλον τὸν κίνδυνον νὰ προσκρούσω-
μεν εἰς τὴν ἀγαστήν τοῦ ἐξόχου ἀνδρός
μετριοφροσύνην ἐκρίναμεν καθήκον ἡμῶν τὰς
γραμμὰς ταύτας νὰ χαραξώμεν ἵν' ἀπο-
δώσωμεν τιμὴν ὀφειλομένην εἰς τὸν κ. Λιμ-
πρίτην, ὁ ὁποῖος ἀρῶν ζῶντος τοῦ Ἀβέρωφ
ὑπῆρξεν ὁ ἐπιστήθιος αὐτοῦ φίλος καὶ σύμ-
βουλος μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἐγένετο
μετὰ τῶν ἄλλων ὁ θεματοφύλαξ καὶ πι-
στός καὶ ἀφωσιωμένος ἐκτελεστής τῶν τελευ-
ταίων ἐθνικῶν θελήσεων τοῦ Μεγάλου Εὐερ-
γέτου, συνώδευσε δὲ καὶ παρέδωκε τὸ σептὸν
αὐτοῦ λείψνον εἰς τὴν προσφιλεῖ τῶν Ἀ-
θηνῶν γῆν.

ρέως, οἵτινες καὶ συνώδευσαν τὴν σορὸν.

Αὕτη εἶχεν ἤδη ἀπὸ διετίας προετοι-
μασθῆ ὅπως καινουργῆς οἶαν εἶδομεν αὐτὴν
ἐνταῦθα ὅτε οἱ ἐκτελεσται τῆς διαθήκης
ἐξητήσαντο παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερ-
νήσεως νὰ ὁρίσῃ τὴν μετακομιδὴν διαρκούν-
των τῶν διεθνῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Γεν. Προξένου, τῶν ἐκτελε-
στῶν τῆς διαθήκης καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς
τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος καταρτισθὲν
πρόγραμμα τῆς προπομπῆς, ὥριζε ταύτην
ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ διὰ τὴν ἐ-

Τὸ Ἀβερωφεῖον Ἐφηβείων Ἀθηνῶν

παύριον 22 'Απριλίου, ήρισθέντος του από- πλου του «Ν. Μιαούλη» διά την πρωίαν τής 23 ήορτής τής Α. Μ. του Βασιλέως, καθόσον τό Βασιλικόν πλοϊον δέν θά ήδύ- νατο νά άποδώση τās νενομισμένας τιμάς επί τή ήορτῇ του 'Ανακτος, σημαϊοστολι- ζόμενον και κανονοβολούν ήορτασίμως, ενφ θά ήφερεν επ' αύτου τά όστά του 'Αβέρωφ και ήν έντεταλμένου την έκτέλεσιν πενθί- μου άποστολής.

'Εκ του προγράμματος προκηγγέλλετο πᾶσα μεγαλοπρέπεια τής τελετής. 'Απα- σα ή πόλις τής 'Αλεξανδρείας είχε πένθη- μον περιβολήν, ό λαός δέ από πρωίας συνω- στίζετο περι την 'Εκκλησίαν. 'Ηδη αϊ ό- δοι και οί έξωσται των οίκων ήσαν πλήρεις θεατών. Πάντες ήννόουν νά προπέμψωσι τό προσφιλέσ κήνωμα του μεγάλου νεκρού, πάντες συγκεκινημένοι ήθελον νά άπευθύ- νωσιν αύτῷ έν τελευταϊον θερμόν και ήγκάρ- διον χαϊρε. Δέν είναι υπερβολή εάν ύπολο- γισθώσιν εις είκοσακισχιλίους οί περιστοι- χίσαντες και παρακολουθήσαντες μέχρι τής προκυμαίας τό ήρόν φέρετρον του μεγάλου άνδρός, όστις τοσοϋτον εύεργέτησε την πό- λιν τής 'Αλεξανδρείας, τοσοϋτον ήτίμησε και ταύτην και τό 'Εθνος ήμών όλόκληρον. Προσθετουν τούτοις και τούς ήθαγενείς και ξένους, οίτινες πολυπληθείς συνέρρευσαν ίνα ίδωσι τό πρωτοφανές τό μοναδικόν θέαμα τοιαύτης μεγαλοπρεπούς προπομπής.

Τήν 9ην και ήμίσειαν τής πρωίας ό ναός ήν κατάμεστος θυογενών. Μετά νεκρώσιμον άκολουθίαν ψκλείσαν υπό του Μακαριωτά- του Πατριάρχου 'Αλεξανδρείας Φωτίου και άπαντος του έν 'Αλεξανδρεία Κλήρου διεφώτησε πρώτος ό Γεν. Πρόξενος κ. Σκω- τίδης, κατάλληλον πανηγυρικόν του προ- πεμπομένου νεκρού έξ όνόματος του 'Εθνους Είτα δέ ό κ. Μπενάκης ως Πρόεδρος τής Κοινότητος τής τόσον εύηργετημένης υπό του 'Αβέρωφ. 'Αμφοτέρους τούς ώραίους τούτους λόγους δημοσιεύομεν. Δυστυχώς δέν δυνάμεθα νά πράξωμεν τό αύτό και ως προς τον λόγον του Πατριάρχου, διότι ό έ- ξοχος οϋτος Πρωθιεράρχης οϋδέποτε γράφει ή προετοιμάζει τούς λόγους του, άλλ' έξ ύπογείου διμιλεί μετά τοσαύτης χάριτος λό- γου και τοσοϋτων άνδρών νοημάτων, ώστε σαγηνεύει και συγκινεί και ένθουσιᾶ τό ά- χροατήριόν του. 'Αλλ' οϋτε μετά ταϋτα δύναται ν' άπομνημονεύση τί είπεν, ως χεί- μαρος γλαφυρών λόγων και ύψηλών νοημά- των.

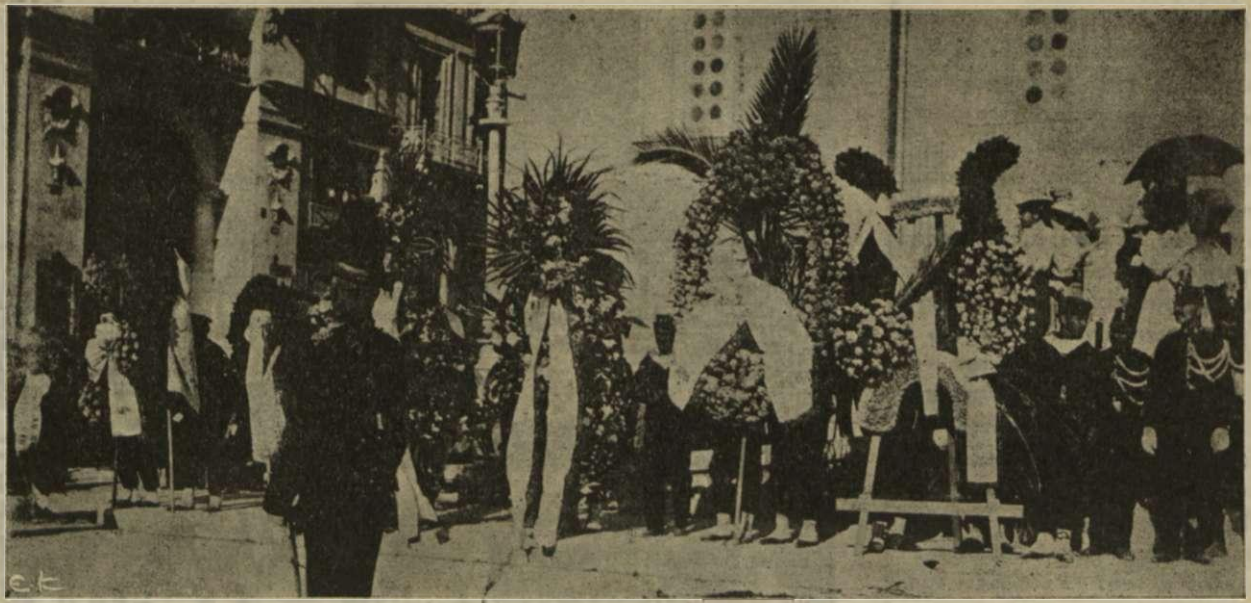
Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΠΡΟΞΕΝΟΥ

Του μεγατίμου 'Αβέρωφ τά πολύτιμα όσά με- τακομίζονται ήμέρον πανδήμως εκ της φιλοξένου ταύτης χώρας, εν ή τώ πλείστον του βίου του δι- ήνησε, διά της διακεκριμένης νοημοσύνης και ά- καταβλήτου φιλοπονίας του συνεσώρευσε τά πλούτη του και τās εν τή μεγάλη ψυχῇ του εμπνεύσεις των μεγάλων του 'Εθνους ήμών παραδόσεων περι- φανώς έξεδήλωσεν εν τῷ ύπερ αύτου πολυτιμωτά- τοις ήργοις.

Και μετακομίζονται τά όσά του 'Αβέρωφ επ' αύτου τούτου του έθνους, όπωσ, ως πολύτιμα κει- μίλια διαφυλάξη εν τῷ κόλπῳ τής ένδόξου προ- τευούσης του, την όποίαν διά των περιφανών αυ- του ήρων διά νέου κλέους ήθέλησε ζών και θνή- σκων νά λαμπύρη. Μετακομίζονται επ' αύτης εκάτης τής Κυβερνήσεως του Βασιλέως του 'Ε- θνους ήμών άπονεμούσης τῷ 'Αβέρωφ την υπά- την των τιμών, τό πολυτιμωτάτον των άριστιών, όν μόνον οί άριστοι των έθνών άξιοϋνται, διά πλοϊον φέροντος την σημαϊαν του Βασιλέως και του 'Εθνους, διά πλοϊον έξ εκείνων των όποϊων την επ' όλόκληρους αϊώνας περιφανώς δρᾶσαν και ένδοξον καταδειχθεισαν δύναμιν ήθέλησε νά ένιοχύη διά του μεγάλου βαλαντίου του, και όν την σημαϊαν διακαώς επόθει νά ήδη και πάλιν εν δόξη και μεγαλείῳ κυματίζουσιν επί των θαλασ- σών, επ' όν θαύματα επετέλεσαν οί γίγαντες οί δόντες ήμιν την ένθικην ζωήν και ήλευθερίαν.

Και ή σημαϊα αύτη, ήτις ήτο τό έμβλημα τής ζωής του 'Αβέρωφ και ής ύπερμαχοι γενναϊοι πα- ρίστανται κατά την στιγμήν ταύτην, καλύπτει ήδη και θά καλύπτει έσσει τά πολύτιμα όσά του και ή μεγάλη αύτου ψυχῇ, ήτις ήντλει πᾶσαν αύτης την δύναμιν εκ του Πανθέου των μεγάλων άνδρών τής 'Ελλάδος, περιίπταται και θά περιίπταται έσσει περι αύτην, σκιρτώσα εκ χαρᾶς και άγάπης προς την αγαπήσασαν, τιμήσασαν και δοξάσασαν αύτόν Πατρίδα.

'Αλλ' ή σημαϊα αύτη καλύπτει άξίως και την μεγάλην εν 'Αλεξανδρεία έλλην. παροικίαν, ής φι- λοσοργώτατος πατήρ ήγένετο ό 'Αβέρωφ και μέ- γας εύεργέτης και ήτις εύγνωμονούσα επ' όσοις μεγάλοις ήργοις έπραξεν ύπερ αύτης και ζών και θνήσκων, ήγάπησεν, ήτίμησε και έδόξασεν αύτόν και ήδη λαμπρῶς προπέμπει τά πολύτιμα όσά του εις την Μητρόπολιν, ής πολύτιμοσ τμήμα εινε αύτη.

Οί στέφανοι πρό τής Μητροπόλεως όλίγον πρό τής εκφορᾶς

Και την άγάπην και την τιμήν και την δόξαν, δι' όν περιέβαλε τον 'Αβέρωφ ή 'Ελλ. παροικία θά αισθάνηται πάντοτε ή μεγάλη ψυχῇ του και θά περιίπταται περι αύτην και περι τά πολύτιμα ιδρυμάτά του, δι' όν Ισχυροτάτας βάσεις πνευμα- τικής και ήθικής μορφώσεως ήθεμελίωσεν ύπερ των νέων έλλην. γενεών επ' όν άριτίως και έλλη- νοπρεπῶς μορφοϋμεναι πολυτίμως δρᾶσι και θά δρᾶσιν ύπερ τής εύημερίας και τής προόδου τής 'Ελλ. παροικίας και σύμπαντος του έν Αιγύπτῳ

αύτης εκδηλώσεσι τιμής και δόξης προς τον έν Αιγύπτῳ 'Ελληνομόν τον αναδείξαντα τον 'Αβέ- ρωφ.

Τό έν Αιγύπτῳ μέγα στάδιον τής ύπερ του έ- θνους δρᾶσεως των μεγάλων ύπερ αύτου εύεργε- σιών, εν φ και άλλοι μιν πρό του 'Αβέρωφ πε- ριφανῶς έστέρφησαν. άλλ' οϋτος ήρατο τον άρι- στον των στέφανων δόξης έχει πάντοτε άναπετα- μένας τās θύρας του, αναμένει και άλλους μεγά- λους αγωνιστάς και άλλα άριστεία επιδεικνύει επί

Τα μεγάλα σου ήργα και ή άπεριόριστος λατρεία προς τά ένθικα ιδεώδη, σοί προσέδωκαν δικαίως τον εύγενή και σημαντικώτατον τίτλον του Πανελ- ληνίου άνδρός, και άνήκεις εις τον 'Ελληνομόν πάντα, όπου δήποτε ύπάρχει τοιοϋτος' άλλ' ή Κοι- νότης τής 'Αλεξανδρείας εκ των κόλπῳ τής οποίας έξήχθης, ή Κοινότης ή οποία μεθ' ύπερηφανείας οί έθεώρησε πάντοτε ίδιον αιτίης τέκνον, διεφύ- λαξε μετά Μητρικής στοργής ως τιμαλφές κειμή- λιον τά όσά σου, και την δδύνην ήν δήμε- ρον αισθάνεται άποχωριζομένη του κει- μνίου τουτου, μία μόνη ανακουφίζει σκέψις, ότι εκεί παρά τον 'Ιλιόδδον, θά κοιμηθής τον γλυκίν ύπνον, εις τούς κόλπῳ τής Πατρίδος, άντικρύ του Πα- ναθηναϊκού Σταδίου, δπερ ταφῆν υπό τό χῳμα του θανάτου επί μακρούς αϊώνας, άνείσθησε περιβλεπτον ή μεγάλη καρδιά σου.

'Αλλ' ενφ θανμάζομεν τά ήργα σου και τās δ- περόχους άρετάς σου, μακαρίζομεν συγχρόνως την τύχην σου, καθόσον ή μεγάλη σου διάνοια ένωρίς κατενόησεν ότι εις τό λεξικόν τής εύποιίας και τής πατριωτικής μερίμνης δέν ύπάρχει ή λέξις «αδ- ριον». Δέν περιέμενες μετά θάνατον νά άφιερώσης τον πλοϋτόν σου ως όστός, άλλα ζών, φιλοτίμως και συνετῶς προέβης εις τά θανμάσια εκείνα ήργα, δι' όν θεραπεύον ένθικας ανάγκας και εύεργετών άφειδώς την άνθρωπότητα, ήσθάνθης την άφατον ήδονήν, ήν περιποιεί εις την καρδίαν του εύεργε- τοϋντος ή επ' αύτου άπονεομένη εύεργεσία, ή- σθάνθης την ένδόμυχον αγαλλίασιν ήν προσενεί εις φιλόπατριον άνδρα ή επιτέλεισις πατριωτικής θυσίας.

'Η Κοινότης εύγνωμων και δι' όσα ύπερ αύτης μεγαλοπρεπῶς έτέλεσας, θά περιβάλῃ τό κενοτά- φιον σου μετά θρησκευτικής λατρείας και θά επι δεικνήη αύτό και εις τής μελλούσας γενεάς ως πο- λύτιμον μνημείον φιλοπατρίας.

Είθε δέ επί του εύπρεπούς μανωσλείου δπερ εν 'Αθήναις αναμένει τά όσά σου, ή σμίλη νέου Προξενίτου νά επιγλύψη τās τρείς θεότητας αϊ- τινες οί έποδηγήθησαν καθ' όλον τον βίον, την φι- λοπατρίαν, αγαθοεργίαν και εύσέβειαν, πλεκούσας επί του μετώπου σου άμαράντιους στέφανους.

'Εκ του ναού εις την άποβά- θραν.

Τήν 10ην ώρην έξεκίνησε ή προπομπή. 'Η φιλαρμονική Μουσική προηγείτο παια- νίζουσα πένθημα έμβρατήρια. Είποντο ύπερ- χίλιοι μαθηταί του Γυμνασίου και των Σχολείων τής 'Ελλην. Κοινότητος, είτα οί Κλήροι, είτα ή νεκροφόρος επ' ής έτέθη ή σορός, ένθεν και ένθεν και πρό ταύτης οί πολυπληθείς στέφανοι, εν οίς διεκρίνοντο οί μεγαλοπρεπέστατοι και πλουσιώτατοι εκ τεχνητών άνθών του Γεν. Προξενου, των έκτελεστών τής διαθήκης, τής 'Ελλ. Κοι- νότητος, των μαθητών των 'Ελληνικών Σχολείων, του πλοϊάρχου και των άξιωμα- τικών του Ν. Μιαούλη, οίτινες και μόναι συνώδυσαν την σορόν μέχρι του μνημείου του 'Αβέρωφ, όπου και άπετέθησαν.

Τό Μέτσοβον. 'Η πατρίς του 'Αβέρωφ

'Ελληνομοϋ, ύπερ τής προόδου και του μεγαλείου του 'Εθνους, προς ό μετά παλλούσης καρδιάς πά- ντοτε και ζών και θνήσκων ήτινίζεν ό 'Αβέ- ρωφ.

Και ήτίμησαν και ήγάπησαν και έδόξασαν τον 'Αβέρωφ και ζώντα και μετά θάνατον ή τε εν 'Αλεξανδρεία μεγάλη 'Ελλ. παροικία και σύμπαν τό 'Εθνος ήμών και άπένευμαν αύτῷ τά άριστα των άριστιών, εν των κυριωτέρων έλατηρίων τής εν τῷ κόμφ εκτάκτου δρᾶσεως εν οϊωδήποτε κύ- κλω των επιφανών άνδρών.

Και τό άριστεία ταϋτα, όν ή τιμή άντανακλή και επί την εν 'Αλεξανδρεία έλλην. παροικίαν ής πολυτιμωτάτον μέλος ήγένετο ό 'Αβέρωφ, δέν θά όωι βεβαίως αι τελευταϊα από μέρους τής Πατρί- dos ήμών και τής Κυβερνήσεως του Βασιλείου

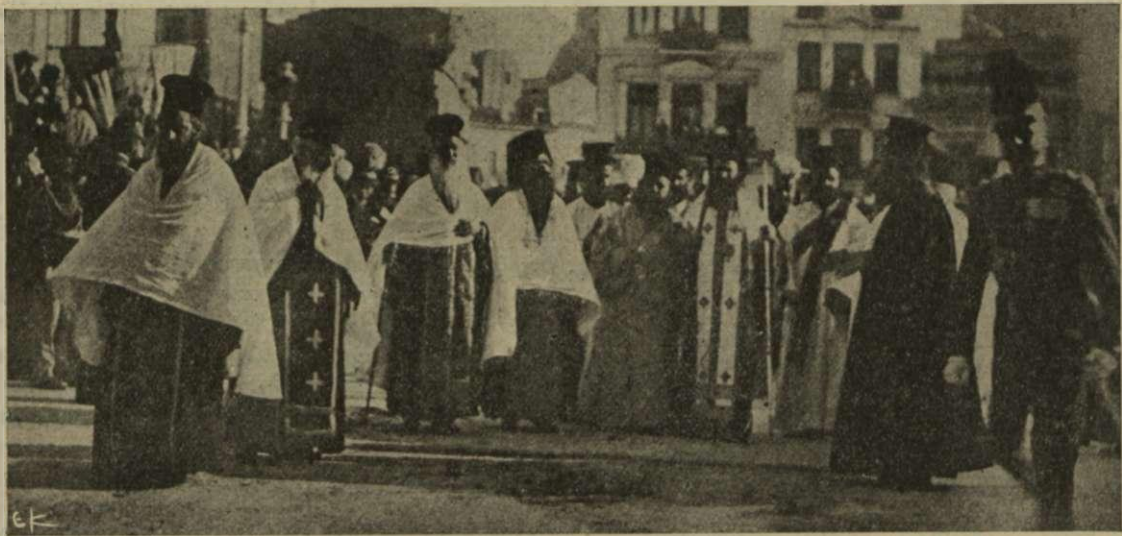
της σημαίας αύτου.

Και των άριστιών τούτων άξιοι προοιωνίζονται εν προσεχει μέλλοντι βαθμηδόν και κατ' όλίγον και μετριοφρόνως εισερχόμενοι εις τό μέγα τοϋτο στάδιον επιφανείς παράγοντες του έν 'Αλεξανδρεία 'Ελληνομοϋ, οϋς αναμένει ή δόξα και ή τιμή του 'Εθνους.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΜΠΕΝΑΚΗ

'Εάν εινε αληθές ότι ό άνθρωπος διά τής αγα- θεοργίας ανηφοϋται μέχρι του Πλάστου, εύεξηγη- τος αποβαίνει, Γεώργιε 'Αβέρωφ, ή ύψιστη τιμή, ήν οήμερον σοί άπονέμει ή εύγνωμονούσα Πατρίς.

Τής τιμής ταύτης κατέστης άξιος τοσοϋτω μάλ- λον, όσω οϋ μέχρι τής υστάτης προής συνέδεσας πάντοτε την αγαθοεργίαν με τό εύγενές αίσθημα τής φιλοπατρίας.

'Ο Κλήρος πρό τής Μητροπόλεως

Μετά την νεκροφόρον είποντο πάντες οι εν τῷ προγράμματι ἀναφερόμενοι καὶ πᾶς ὁ λαός. Μόλις δὲ περὶ τὴν μεσημέριαν κατέληξεν ἡ πομπὴ εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ ναυπηγείου, εὐμενῶς παραχωρηθεῖσαν ὑπὸ τῆς Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως.

Ἐκεῖ ἐξεφώνησεν ὁ ἐκ τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης κ. Λιμπρίτης τὸν λόγον ὃν δημοσιεύομεν ἀμέσως κατωτέρω, συνοψίσας καὶ χαρακτηρίσας προσφυῶς τὸ φιλόπατρι ἔργον τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός. Ἐκεῖ ἐξεράγη τὸ πλῆθος εἰς ἐκφώνησιν «Αἰωνία τοῦ ἡ μνήμη» καὶ εἰς ζητωκραυγὰς ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Πατρίδος τοῦ συνθήματος δόντος τοῦ Πατριάρχου. Ἀποτεθείσης τῆς πολυτίμου σοφοῦ ἐπὶ τῆς ἀτμακάτου τοῦ Ν. Μιαούλη, νέα ἐπιθαλάσσιος πομπὴ ἐξετελέσθη, συγκινητικωτάτη ἀληθῶς καὶ ἐπιβλητικῆ. Ὀλόκληρος ὁ λιμὴν ἐκαλύφθη ὑπὸ λέμβων αἰτινες κατάφορτοι ὁμογενῶν παρηκολούθησαν τὴν ἀτμακάτον, μέχρι τοῦ εὐδρόμου, ὅπερ περιεκύκλωσαν ἐν βραθείᾳ σιγῇ. Ἄλλ' ὅτε ἀνυψώθη ἀπὸ τῆς ἀτμακάτου ἡ σορὸς καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ πλοῖον, ἤχησε δὲ τὸ πυροβόλον αὐτοῦ, χειροκρότημα γενικὸν ἀπὸ τῶν λέμβων ἀπήχησεν, ἀντὶ ζητωκραυγῆς.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

Α. Φ. ΛΥΜΠΡΙΤΟΥ

Ὡς ἐκτελεστοῦ τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Γ. Ἀβέρωφ κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ὄστων αὐτοῦ εἰς τὸν πλοῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ εὐδρόμου «Ναύαρχος Μιαούλης» κ. Ἑμ. Τουμπάζην

Κύριε Πλοίαρχε,

Ἐκκληρῶν τὴν διὰ τῆς τελευταίας βουλήσεως τοῦ ἡμνήστου Γεωργίου Ἀβέρωφ πρὸς τοὺς ἐκτελεστὰς αὐτῆς δοθεῖσαν ἐπιτολήν, ἰδοὺ παραδίδω ὑμῖν τὸ ἐπίγειον σκήνωμα αὐτοῦ, ἵνα ἀναπαυθῆ, καθ' ὃν εἶχε πόθον, ἐπὶ τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ ἐδάφους τοῦ Ἀστεως τῶν Ἀθηναίων.

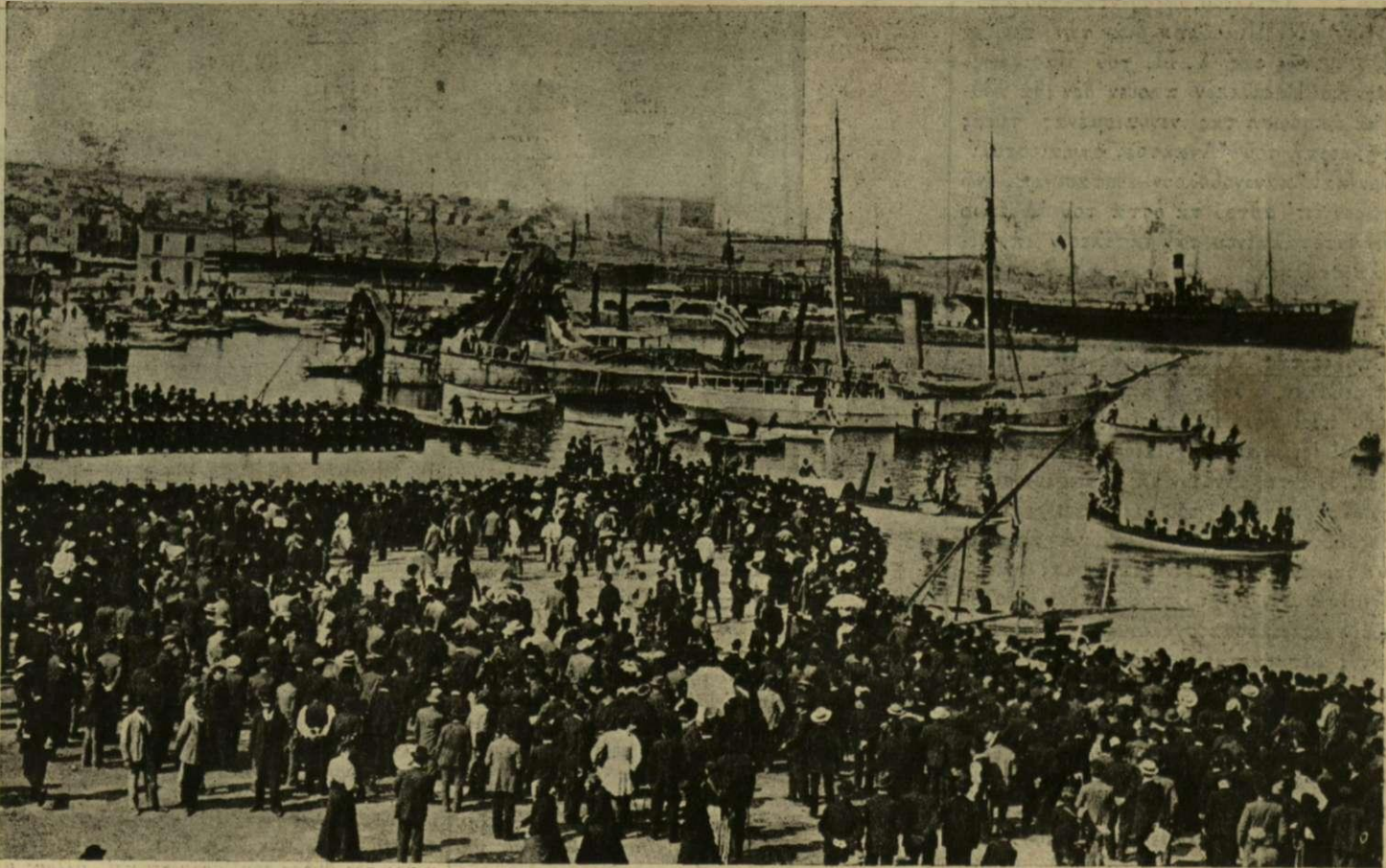
Υψίστη εἶνε ἡ εἰς τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου ἔθνικοῦ εὐεργέτου ἀπονεμομένη ὑπὸ τοῦ Ἔθνους τιμὴ, ἀποστειλαντος Βασιλικὸν πολεμικὸν πλοῖον ἵνα παραλάβῃ καὶ μετακομίσῃ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος τὰ ὄσα τὰ μέγαν αὐτῆς τέκνον. Ἄλλ' εἶναι τιμὴ δικαία, ἀναποκρινομένη εἰς τὸ μέγα ἔθνικόν ἔργον, ὅπερ ἀκραιφνῆς φιλοπατρία ἐπένευσεν εἰς τὸν γενναῖον εὐεργέτην, ὡς πρόγραμμα τοῦ βίου αὐτοῦ.

Υψηλὸν ἀληθῶς καὶ ἐξόχως φιλόπατρι καὶ διδακτικὸν συνάμα ὑπῆρξε τὸ πρόγραμμα τοῦ βίου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εὐτυχῆς ὑπῆρξεν ὁ ἡμνήστου ἀνὴρ δυναθεὶς νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸ διὰ τοῦ πλοῦτου, ὃν προσεπόρισεν αὐτῷ ἄσκος ἐργασία, αὐστηρὰ οικονομία κόποι καὶ μόχθοι ἐν τῷ μακρῷ αὐτοῦ βιωτικῷ ἀγῶνι.

Τὰ γράμματα, ἡ πνευματικὴ καὶ ἑλληνοπρεπεὴς μόρφωσις καὶ ἀνάπτυξις τοῦ Ἔθνους ὑπῆρξαν ἡ ἀδιάκοπος αὐτοῦ μερίμνα καὶ διὰ τοῦτο εἶδομεν ἀφειδῶς προχομένους τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ ὑπὲρ ἐκδόσεως βιβλίων, ὑπὲρ σχολείων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐν Μετσόβῳ, τῇ γενετείᾳ αὐτοῦ γῆ, ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ Ἑλλάδι.

Διὰ μεγάλων δωρεῶν, ἃς ἐποιήσατο ζῶν καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὸ Μετσόβειον Πολυτεχνεῖον καὶ εἰς τὸ Ὁδεδεῖον ἐξυπηρέτησε τὸ καλὸν καὶ τὰς ὠραίας τέχνας ἐν αὐτῇ τῇ κοιτίδι αὐτῶν, ἐνῶ συνάμα προσετίθησεν τῇ Ἑλληνικῇ νεολαίᾳ ἀμίμητα παραδείγματα φιλοπατρίας, ἀνεγείρας πρὸ τῶν προπυλαίων τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου τοὺς ἀνδριάντας τῶν μεγάλων ἔθνομαρτύρων Ρήγα τοῦ Φερδινάνδου καὶ Γρηγορίου τοῦ Πατριάρχου.

Ἄλλὰ καὶ δι' ἀδράς δαπάνης ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνηλικιώσεως τῆς Α. Υ. τοῦ Διαδόχου ἀνήγειρε τὸ περιλαμπρὸν μέγαρον τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς, ὁρθῶς κρινῶν ὅτι μόνον τὰ γράμματα καὶ αἱ ὠραῖαι τέχναι δὲν ἀρκοῦσιν ὅπως ἀνακίση τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἵν' ἐνόηται αὐτοῦ καὶ καταλάβῃ τὴν ἐμπροσθοῦσαν αὐτῷ θέσιν ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ καὶ συνεχίσῃ τὸν ἀπὸ μακροῦ διακοπέντα ἐκπολιτιστικὸν αὐτοῦ

Τὸ λείψανον τὴν σιγμὴν τῆς ἀποβίβασεως εἰς Πειραιᾶ τὴν πρωίαν τῆς Κυριακῆς. (Φωτογραφία Α. Γαζιάδου)

προορισμὸν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι, ἀλλ' οὗτοι προσπατεῖται καὶ ἡ στρατιωτικὴ σύνταξις καὶ ἀνάπτυξις αὐτοῦ.

Μετὰ συγκινήσεως δὲ ἀναμνησχομαι τῶν ὑψηλῶν λόγων, ὅσες ἡ Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ μοι ἐνετείλατο νὰ διαβιβάσω τῷ ἡμνήστῳ ἀνδρὶ, ὅτε ἐν ἔτει 1887 μοι ἀνέθεσεν οὗτος νὰ συνεννοηθῶ μετὰ τῆς Α. Μ. καὶ τῆς τότε Κυβερνήσεώς του περὶ τοῦ μεγάλου τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς.

«Εἴπατε, μοι εἶπεν ἡ Α. Μ. εἰς τὸν «Κύριον Ἀβέρωφ νὰ μὴ λησμονῆ τὸ ναυτικόν. Αὐτὸ ἔσωσε καὶ ἐδόξασε τὴν Ἑλλάδα, αὐτὸ καὶ πάλιν εἴναι προορισμένον «νὰ τὴν ἀναδείξῃ καὶ νὰ τὴν δοξάσῃ.»

Τὴν βραθεῖαν ἐννοίαν τῶν βασιλικῶν τούτων λόγων ἄριστ' ἐνόησεν τὸ ἔξοχον τοῦ Ἔθνους τέκνον καὶ ἔκτοτε συντάξας τὴν διαθήκην του, ἀνανεωθεῖσαν βραδύτερον, διέθετε μέγα μέρος τῆς περιουσίας αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ, ἐντελλόμενος τὴν ναυπήγησιν ἰσχυροῦ καταδρομικοῦ χρησιμοποιῶν καὶ διὰ ναυτικῆν Σχολήν. Περὶ τὰ τέσσαρα δὲ ἑκατομμύρια χρυσῶν φράγκων εἰσῆλθον εἰς τὰ ταμεία τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου ἐκ τοῦ ἔθνικωτάτου τούτου κληροδοτήματος τοῦ ἡμνήστου ἀνδρός.

Ἄλλ' ὑπῆρξε καὶ διδακτικὸς ἐν ταῖς εὐεργεσίαις αὐτοῦ ὁ ῥοιδίμος ἀνὴρ, μὴ ἐκδηλῶν τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ διὰ λόγων μόνον, ἀλλὰ δι' ἔργων. Οὕτως ἔπραξε κατὰ τὴν βᾶπτισιν τῆς Α. Υ. τοῦ Διαδόχου, σημαντικὴν ποσὸν χρημάτων ἀποστείλας εἰς τὴν Κρήτην, τὴν διεξάγουσαν τότε ἐνδοξὸν ἀλλ' ἀνυχῆ ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς, οὕτως ἔπραξε κατὰ τὴν ἐνηλικίωσιν τῆς Α. Υ. ἀναλαβὼν τὴν ἀνάγεσιν τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς, οὕτω καὶ βραδύτερον, ὅτε τὸ Ἔθνος ἐπανηγύριζε τὸ εὐτυχὲς γεγονός τῶν ἀγυρῶν γάμων τῶν σεπτῶν ἡμῶν Βασιλέων, μετέσχε τῆς πανελληνίου χαρᾶς οὕχθι διὰ λόγον ἀλλὰ δι' ἔργον θαυμασίου, διὸ ἐποιήσατο τότε τὴν μεγάλην καὶ φιλόφρονον πρὸς τὴν Ἀνασσαρῆν ἡμῶν δωρεάν, ἀναλαβὼν τηλεγραφικῶς τὴν ἀνάγεσιν τοῦ Ἐφηβείου, ἐπανορθωτικῶν φυλακῶν τῶν ἐν νεορᾷ ἡλικίᾳ ἀνυχοσάντων καταδίκων. Οἷα ἐκδήλωσις τῶν φιλοβασιλικῶν αὐτοῦ αἰσθημάτων! Οἷα κοινωνικὴ φιλανθρωπία!

Ἄν ἦτο ξένη ἑμῶς εἰς τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ καὶ ἡ γεωργία, διὸ καὶ περὶ ταύτης, ὡς ἀποτελοῦσης τὴν βάσιν τῆς ὑλικῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἔθνους, ἐμερίμνησε, διαθέσας σπουδαῖον ποσὸν πρὸς ἴδρυσιν γεωργικῆς Σχολῆς. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἡ ἐν Λορίσῃ ὀργανισμένη τοιαύτη θέλει διοχετεύσῃ καθ' ἅπασαν τὴν Θεσσαλίαν τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐπιστημονικῆς γεωπονίας.

Ἄλλ' ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ δὲν ἦτον ἀπλοῦς ἔθνικος εὐεργέτης, ἀλλὰ καὶ ὁ κατ' ἐξοχὴν Ἕλληνας. Αὐτὸς ὁ ἐξ Ἠπειροῦ Ἕλληνας, αὐτὸς ὁ μητρικὴν ἔχων γλῶσσαν τὴν

Κουτσοβλακικὴν, ὑπῆρξεν ὁ ἀκραιφνέστερος τῶν Ἑλλήνων, ὡς ὄνειρον αὐτοῦ ἔχων, καθ' ὅλον του τὸν βίον, τὴν ἀνάστασιν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐν τῇ ἰεωτέρᾳ. Καὶ τὸ ἰδανικὸν αὐτοῦ τοῦτο, ἰδανικὸν παντὸς Ἑλλήνου, ἀπέδειξε δαπανήσας βασιλικώτατα ἑκατομμύρια διὰ ὅπως ἀναμαρμαρώσῃ, ὡς νέος Ἡρώδης Ἀττικὸς, τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον, οἷον κλοῖον συνδέοντα τὴν νέαν Ἑλλάδα, μετὰ τῆς ἀρχαίας. Καὶ ἰδοὺ «ἡ μέχρις ἄστρον» ἀντανγῆς μάρμαρος ὄψις τοῦ Σταδίου» μαρτύριον ἠλαυγῆς τῆς ἀρχήτου ἐνόητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἰδοὺ ἀπάντησις εἰς τοὺς ἐπιδιώκοντας τὴν διχοτόμησιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ στέφανος ἀμάραντος τοῦ γενναίου χορηγοῦ.

Οὕτω διήλθεν εὐεργετῶν τὴν Πατρίδα καὶ μετὰ λελογομένης φιλοπατρίας ὑπηρετῶν αὐτῆν, ἐκτελέσας τοιοῦτο θαυμάσιον πρόγραμμα δράσεως ὑπὲρ αὐτῆς.

Τοιοῦτον μεγάλου ἐργάτου τοῦ Ἑλληνισμοῦ παραδίδω ὑμῖν τὰ ὄσα, ἵνα ἀνακομίσητε ὡς ἐπόθει καὶ καταθέσητε αὐτὰ ἐν τῷ καλλιμαρμάρῳ αὐτοῦ μνημείῳ, ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῶν Ἀθηναίων, διὸ καὶ ἐν τούτῳ ὁ μέγας Ἕλληνας ἠθέλησεν οὐ μόνον τὸ ἴδιον αἰσθημα νὰ θεραπεύσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ δώσῃ δείγμα τῆς εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Πατρίδος ὀφειλομένης προσηλώσεως καὶ ἀγάπης.

Εἴησαν τὰ μακάρια αὐτοῦ ὄσα διορκῆς προσκνήμη τῶν ἐλευθέρων καὶ δούλων Ἑλλήνων, ὑπογραμμὸς σπανίας ἐθνικῆς δράσεως!

Εἴη ἀγῆρως ἡ μνήμη Σου, Γεώργιε Ἀβέρωφ, ἀνὰ πᾶν τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ζηλευτὴν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην!

Ἐπὶ τοῦ εὐδρόμου δὲν ἐγένετο πλέον δεκτὸν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἢ το ἀδύνατον τοῦτο. Ἀλλὰ τοὺς ἀνεληθόντας ἐπ' αὐτοῦ ἐπισήμους νέα ἐκπληξίς ἐπερίμενον. Ὁ Πατριάρχης μετὰ τρισάχιον ψαλὸν, ἔθνος, ἐπὶ «Ἑλληνικῷ ἐδάφους» ἀπήγγειλε νέον λόγον νέον διθύραμβον. Πρὸς εὐρὸν ὁ δεινὸς οὗτος ῥήτωρ, ἀφοῦ ἤδη εἶχεν ἠμιλήσει, τὸσους ὠραίους λόγους, τόσα λαμπρὰ καὶ ὑψηλὰ νοήματα, τόσον ἑξάλλον ἐκδήλωσιν αἰσθημάτων φιλοπατρίας!

Τὴν ἐπαύριον ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἡμέραν καθ' ἣν ὁ ῥοιδίμος Ἀβέρωφ ἐδέχετο ἐν Ἀλεξανδρίᾳ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἅπασαν τὴν παροικίαν εὐχομένην αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματός του, ἐν ἤχῳ μουσικῶν καὶ ἔσμασι καὶ ζητωκραυγαῖς, αὐτὴν ταύτην τὴν ἡμέραν ἀπεχαιρέτα διὰ παντὸς τὴν προσφιλεῖ αὐτῷ πόλιν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, εἰς ἣν ἐρριψε θησαυρὸν εὐεργεσίας, τὴν χώραν τῶν Φαρακῶ ἐν ἣ διήνησεν τὸν βίον αὐτοῦ, ἀγωνιζόμενος μετ' εὐψυχίας καὶ ὄντως ἡρωικῆς καρτερίας ὑπὲρ

τῆς εὐδαιμονίας τῆς Πατρίδος.

Ἡ μνήμη του παραμένει ἀγῆρως. Κενοτάφιον ἐγεγῆν τῇ μερίμνῃ τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης του ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς Ἑλλήν. Κοινότητος Ἀλεξανδρείας, καὶ οὕτως φωτογράφημα δημοσιεύομεν, φέρει τὸ παρὰ πόδας ὀκτάστιχον ἐπιτύμβιον τοῦ ἡμνήστου Δημητρίου Βερναρδάκη, θαυμασιῶν διὰ τὴν περιεκτικότητά αὐτοῦ καὶ τὴν ἐμπνευσιν, ποίημα ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς τὸ κύνειον ἔσμα τοῦ ποιητοῦ, ἀντάξιον τοῦ ἡμνουμένου.

Ἰδοὺ αὐτὸ :

«Αἶν' ὅς εὐ ποῖων οὐ κάμνε, καμόντα μόρφ, φεῦ,
 «Γεώργιον ὅδε κενὸν μνήμα, κάλυψ' Ἀβέρωφ.
 «Ὅστέ δ' Ἀθιδ' ὑπὸ χθονὶ νῦν γε φίλη φίλα κείται.
 «Πρὸ γὰρ ἔρωι καλῶν οὔτο, ἀλοῖς, φάρος ὡς,
 «Τοῖς παρὰ Νεῖλον Ἀθηναίων τ' ἀνὰ θ' Ἑλλάδ'
 [ἔλαμψεν
 εὐποιίας προχέων. Ὡν ἀριθμὸν τίς ἐραῖ;
 «Καὶ Σταδίου γ', ἐς ἄστρον ἀντανγῆς, μάρμαρος ὄψις
 «ἔσται ἄει θαλερὸς τῷ μάκαρι στέφανος.

(Παράφρασις)

Τὸ κενὸν τοῦτο μνήμα ἐκάλυψε τὸν Γεώργιον Ἀβέρωφ ὅστις δὲν ἀπέκαμεν εὐεργετῶν ἀλλὰ φεῦ! ἀπέκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου.

Τὰ προσφιλεῖ δὲ αὐτοῦ ὄσα κείνται σήμερον ὑπὸ τὴν φίλην Ἀθιδά γῆν διὸτι ἐνωρὶς οὗτος κρυυθεὶς ἀπὸ ἔρωτα πρὸς τὰ καλὰ ἔλαμψεν ὡς φάρος εἰς τοὺς παρὰ τὸν Νεῖλον εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα προχέων ἐπιποιίας τῶν ὀσίων τίς θέλει εἰπεῖ τὸν ἀριθμὸν! Ἀλλὰ καὶ μόνη τοῦ Σταδίου ἡ μέχρις ἄστρον ἀντανγῆς μαρμαρίνη ὄψις θὰ εἶναι διαπαντὸς θαλερὸς στέφανος τῷ μάκαρι.

ΤΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΟΜΠΗ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΛΕΙΨΑΝΟΝ

Βραδέως ποντοπόρον ὁ «Ναύαρχος Μιαούλης» φέρων εὐλαβῶς ἀποτεθειμένον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τὸ ἱερὸν λείψανον ὑπὸ τὰς πνοὰς τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Αἰγαίου καὶ ὑπὸ τὰς θωπέας τῆς πενθίμως ὑπεπαλμένης Κυανολέου, καὶ ἀφοῦ τὰ ὄρη τῆς Κρήτης, ἦν τόσον ὁ Ἀβέρωφ ἠγάπησε καὶ τῶν ἀγῶνων τῆς ὀποίας τῶν αἱματηρῶν ἀνεδείχθη ὁ μεγαλοειδέτης ἡρώως, ἐχαίρεισαν ἐλευθερα πλέον, ὦ! νὰ ἐλευθερα, τὴν κομιζομένην ἀθάνατον σοφὸν ρίψαντα ἐπ' αὐτῆς τὴν φωταύγειαν τῆς δόξης των, κατέπλευσεν τὴν πρωίαν τοῦ Σαββάτου εἰς Πειραιᾶ.

Πένθιμος τοῦ λιμένος ἡ ὄψις. Συγκίνησις ἀρρητος ἐκυριάρχει εἰς τὰς καρδίας. Αἰσθημα εὐλαβοῦς θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ἐπλή-